

23

ANUARI DEL FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

SEGONA ÈPOCA

BARCELONA

R. 45.240

DECORACIONES COMPLETAS CON YESO "STAFF" Y PASTA FUERTE PARA LA ORNAMENTACIÓN DE GRANDES SALONES Y HABITACIONES EN TODA CLASE DE ESTILOS

J. PLAXATS

DECORADOR

SUCESOR DE COSME MAURELL

TALLERES Y DESPACHO:
GERONA, 153

BARCELONA
TELÉFONO 1964 - G.

MOLDURAS DE MADERA REVESTIDAS Y ADORNADAS CON PASTA FUERTE PROPIAS PARA RECUADROS DE PAREDES, MARCOS DE PUERTAS, ARRIMADEROS, ETC.

TALLERES MECÁNICOS DE CARPINTERÍA

FACHADAS · TIENDAS
ALTARES · DESPACHOS
ALMACENES, ETC., ETC.

CARPINTERÍA
PARA EDIFICIOS
PARQUETS

JUAN RUÍZ

SUCESOR DE J. CALONJA

ROGER DE FLOR, 141 - PASAJE TASSO, 13
TELÉFONO 785 S. P.
BARCELONA

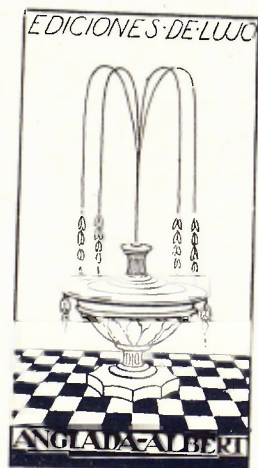
J. ROCA ALEMANY

Valencia, 252 (bis) - BARCELONA

Grabados en bronce
para la decoración
exterior del libro.

Cueros de arte re-
pajados a mano para
Muebles, Arquillas,
: Bades, etc., etc. :

LAS MAS ALTAS RECOMPENSAS EN
EXPOSICIONES NACIONALES Y EXTRANJERAS

*ANUARI DEL FOMENT DE
LES ARTS DECORATIVES*

SEGONA ÈPOCA

Any V

1923

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

R A P O R T

*EXERCICI DEL PRIMER D'OCTUBRE
DE 1922 A FI DE SETEMBRE DE 1923*

CONTINUÏTAT

AL donar a llum el primer número del nostre ANUARI, vàrem dir, resumint el nostre criteri i la línia de conducta que'ns proposàvem seguir, que la nostra tasca fóra: "donar a conèixer lo més íntegrament possible, la producció artística de la nostra terra, fugint en absolut de tota tendència de procediment o d'escola. Per això, continuàvem, en aquestes planes trobaran la mateixa afectuosa acollida, sempre que siguin sincera i honradament concebudes i executades, tant aquelles obres que representen la perduració de les idees acadèmiques, com aquelles altres representatives de l'esperit més ultra radical i moderníssim."

Es evident que aquest enunciat, al fer esment de les obres sincera i honradament concebudes i executades, es referia a les obres de valor positiu, representatives d'un esforç o d'una tendència digna d'atenció, excloent de nostres pàgines tota obra banal o d'escàs valor artístic.

La incomprensió, per part de qui més compenetrat devia estar amb el nostre sentir o altres causes menys confessables, feren que aquest criteri's malmenés i que la nostra publicació cabdal anés prenent un caire completament distint del que'ns havíem proposat en els seus començos.

Avui, tornant pels furs un xic malmesos de la nostra dignitat artística, podem dir que comença una nova era per al nostre ANUARI, i ens afermem novament en les paraules que havem rememorat al començament. Volem que en el nostre ANUARI hi trobin ressò tots els batecs de la vida artística contemporània i que hi siguin degudament registrats tots els esforços que per a l'avenç i regeneració de l'Art i de llurs oficis vingan a realitzar-se. I encara que dedicarem preferent atenció a la nostra producció artística, no deixarem d'acollir totes aquelles manifestacions que, representant positives valors, a l'Estranger puguin donar-se.

Aquest es el programa que'ns havem traçat i que procurarà mantenir en tota sa puresa i complir íntegrament

EL FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

RESUM DE L'ANY

Es pràctica molt profitosa el portar a coneixement de tots els senyors Socis i conreadors dels Bells Oficis, les tasques que en benefici llur ha fet durant l'anyada el FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES.

Molts són, per sort, els que segueixen les iniciatives que el Consell Directiu porta a terme, encoratjant-lo per afermençar amb llur tasca, la personalitat de la única entitat que pot, indiscutiblement, ésser el portaveu autoritzat en tot allò que atany als afers de les Belles Arts Aplicades.

Aquest Consell Directiu ha rebut diverses vegades la sanció vostra, palesant-la públicament en els jorns memorables en què portàvem a casa els llores recollits a la Batalla de Flors i els èxits més falaguers encara de l'Exposició Monogràfica de Punes i Vancos, fets aquests que marcaven una nova ruta, una nova orientació vers la vida externa, únic mitjà de que s'ens reconegués una capacitat i se'ns atorgués la necessària beligerància per a intervenir eficaçment en la vida i moviment de l'Art a Barcelona.

Aquest Consell, senyors, afrontava valerosament els perills d'una situació econòmica anguniosa. Calia, doncs, fer la evolució i canviar un xic les modalitats del Foment a fi d'adaptar-lo als mitjans, i no fent impossible tota nova organització. Però pesava damunt el Consell una càrrega difícil de modificar, car es tractava d'una arma de divulgació en la que tots hi teníem posats els ulls: l'ANUARI.

Al criteri de la Junta calia fer una adaptació a les noves orientacions i creixença del Foment. D'una part, la tributació que pagàvem al editor absorbia més del 35 per 100 dels ingressos; i, d'altra banda, el llibre perdia el caire d'ésser el portaveu de les Arts Aplicades, esdevenint una barreja de coses que malmetien el caràcter d'una edició sortida de la *Casa pairal dels oficis d'art*.

Doncs bé ; aquesta confiança que dipositàreu en el Consell, avui vos la tornem convertida en fets que donen la raó de la necessitat de modificar els viaranys en què s'havia entrat ; una cosa que nasqué ben orientada i que enaltia als antecessors nostres, ja que fou un medi poderós de divulgació de l'existència d'una entitat en la que tots i tenim posada l'ànima, i que havia sofert una perillosa desviació, avui vos la tornem dignificada.

Molts són els contratemps qu'havem tingut de vèncer ; mes, sentim el consol de la tasca acomplerta, i confortats per l'esperança dels fruits qu'havem d'assolir-ne, volem seguir el camí ascendent.

Un fet memorable es preparava a la nostra benvolguda capital : l'*Exposició d'Indústries Elèctriques i General Espanyola*. Els seus organitzadors sentiren la necessitat d'una preparació que permetés posarse en condicions per a organitzar-la i divulgarla, per lo que res hi havia fet encara ; fou llavors que pensàren que seria un gran mitjà per a conseguir-ho, organitzar una sèrie d'Exposicions Monogràfiques.

Per a tractar de llur organització, vàrem ser cridats a una reunió de totes les Societats Artístiques i Econòmiques, acordant-se que fos la primera la dels Mobles en totes ses diverses manifestacions, que quasi podríem dir que comprenen totes les arts aplicades, i aont la indústria hi té un gran lloc.

De la reunió en nasqué un Comitè, i del Comitè una comissió formada per tres senyors que constituïren la ponència per a l'estudi del que tenia de fer-se per a portar a terme tan bella iniciativa.

Entre'ls tres senyors hi quedà el delegat del Foment qui, pocs dies després, portava redactada la ponència, essent aprovada per unanimitat per a que servís de patró de reglament definitiu del que seria més tard una realitat viva, i que ens plau reproduir.

AVANT PROJETE PER LA EXPOSICIÓ DEL MOBLE I DECORAT D'HABITACIONS

Aquest certamen serà dividit en tres grans agrupacions.

- 1.ª Indústries del moble.
- 2.ª Moblatge i Decoració complerta d'Habitacions.
- 3.ª Secció retrospectiva.

A la primera agrupació són compreses :

- a) Mobles per Hotels, Hospitals, Infants, Jardí, Oficines i utillatge domèstic.
- b) Tapisseries, Catifes, teixits i estampats per mobles i decoració.
- c) Aparells per il·luminació. Bronzes i aplicacions industrials amb relació directa al Ornament interior de la casa.
- d) Secció gràfica. Obres de consulta i divulgació de les Arts Aplicades. Fotografies. Projectes i dibuixos de mobles.
- e) Papers pintats, etc.

La segona agrupació serà composta de stands de sis metres per cinc destinats a fer conjunts d'interiors.

El mobliste o decorador, podrà pendre a son càrrec un o varis stands i sota la direcció i responsabilitat, decorarà i amoblarà de manera complerta l'espai llogat, poguent-se auxiliar de tots aquells industrials que cregui oportú ; els quals constaran com expositors.

Això té com a finalitat fer conjunts armònics, en los què, al costat del moble i

pugui haver-hi l'estatueta, el quadro, i d'una manera general tot lo que contribueix al ornat de l'habitació humana.

Com a obra Cultural es crea un premi especial en metàl·lic a la millor demostració de l'habitació humil.

Per optar al premi quedaran subjectes a les bases següents :

- 1.ª Presentar al Comitè un projecte de l'instal·lació que es proposa.
- 2.ª L'instal·lació serà de conjunt, es a dir, Decorat i Mobiliari.
- 3.ª La màxima economia dels elements que la composin.
- 4.ª El Comitè queda facultat per aprovar, rectificar o refusar els projectes que no s'ajustin a la finalitat proposada.

La concessió d'aquest premi serà atorgat pel Jurat d'Exposició.

La tercera agrupació destinada a la part retrospectiva, quedarà a càrrec del Comitè, quedant facultat per donar-li tota l'amplitud que cregui convenient.

Dintre d'aquesta agrupació s'hi admetran les antiguitats, tant per a instal·lacions parcials com per ajudar al complement de les instal·lacions, en quin cas figuraran com a expositors.

Si les antiguitats, son presentades en stands, quedaran subjectes a les tarifes i condicions establertes en la Segona Agrupació.

No podran ésser admesos, sinó aquells objectes que directament tenen aplicació al Decorat, amoblament d'habitacions.

CONDICIONS:

1. Són a càrrec del Comitè, la construcció de la carcassa dels stands, a l'Agrupació segona, i en l'Agrupació primera les tarimes.
2. Queda a càrrec del arrendatari, la Decoració complementària i tot gasto d'instal·lació.
3. Tot expositor serà obligat de fer el segur de foc d'acord amb les tarifes aprovades oficialment.
4. Tota transacció de venda feta mentre duri l'Exposició, serà intervinguda per l'administració de l'Exposició.
5. De l'import de les vendes se'n deduirà un 10 per 100 per ajudar als gastos d'instal·lació.
6. En el moment d'inaugurar l'Exposició les cases instal·ladores donaran un inventari del contingut total i detallat per als efectes del segur i control de vendes.
7. Queda prohibit la sortida dels objectes catalogats, per mentres duri el certamen.
8. En les instal·lacions on s'agrupin varis expositors per fer conjunts d'habitacions, quedaran tots subjectes a les condicions de venda estipulada segons l'article 5.

9. Queda rellevat el Comitè de tot compromís sobre les averies que sofreixin els objectes exposats si aquestes no son produïdes per l'estat deficient del local.
10. El Comitè es reserva el dret d'intervenir en les instal·lacions si aquestes no s'ajustessin a la finalitat artística que's persegueix en els stands de l'Agrupació segona, poguent inclòs si el cas ho demanava, rescindir el contracte d'arrendament.
11. Els acords del jurat són inapel·lables i tots seran presos en votació secreta.
12. Per evitar les estridències de mal gust en la forma d'anunciar-se, es donarà un model per el qual tindran de regir-se tots els expositors, tant de l'Agrupació primera com de la segona.

RECOMPENSES

Considerant que les tendències modernes, tendeixen a la supressió de les recompenses escalonades com fins ara era costum en les Exposicions, aquest Comitè acordà : Crear una medalla o Diploma únic destinat a recompensar l'esforç i mèrit de totes les instal·lacions que en siguin mereixedores tant per el conjunt com per son mèrit artístic.

FESTES

Per donar atractiu i amenitat a l'Exposició es celebraran festes de caràcter artístic i popular.

LES ARISTOCRATIQUES

Dinars, tes dansans, acompanyats de música de Camera disposada en els diferents salons de la Secció Retrospectiva.

El Comitè organitzarà unes danses de l'època dels Salons antics, fent armonisar la música i la indumentària per constituir la vida total del segle a què correspongui el Decorat.

POPULARS

Sardanes, focs, visites collectives i concerts a l'aire lliure.

CULTURALS

Conferències sobre Història de l'Habitació humana i mobiliari i

ETIMOLOGIA DEL MOBLE

Sessions de projeccions dels millors interiors de l'habitació humana coneguts, sessions de l'evolució constructiva en els bells oficis des de que surt la primera matèria fins a la total evolució d'acabat (aquestes sessions aniran acompanyades d'explicacions verbals).

Des d'aquell moment el Consell va volguer posar tots els seus entusiasmes a l'obra de la Ciutat, no regatejant-li en cap moment la seva intervenció i ajuda.

A Barcelona i a Madrid, en les grans reunions preparatòries, és la veu del «Foment» la que exhorta i inspira la grandiositat dels actes que's preparaven per a la Primavera de 1923.

I és així mateix que'l «Foment» cercà una manera de contribuir materialment a l'Exposició, en la que tants entusiasmes hi tenia posats, decidint dedicar les seves despeses a favor dels humils, aportant-hi un patró digne per a l'embelliment de les seves llars.

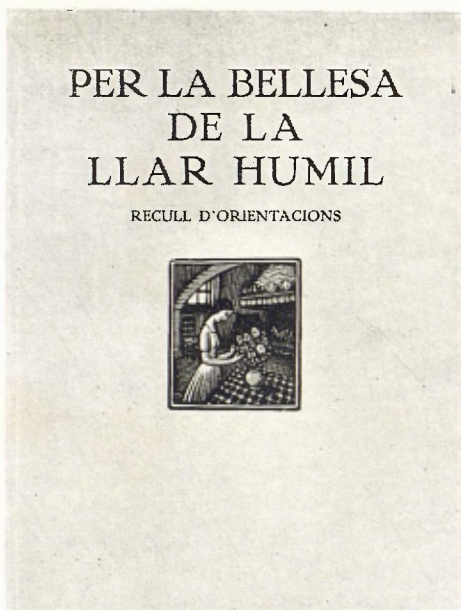
Però el Consell Directiu es donà compte de la manca de preparació per aquesta mena de manifestacions, i convocà el concurs de projecte, quin resultat fou brillantíssim, i què preparàrem per mitjà d'una conferència de divulgació de ço que es coneixia i de ço que es podria fer, per ajudar a la solució d'un problema tan complex com és l'harmonització de lo *bell*, quan es mou dintre dels pocs elements econòmics de la classe modesta.

Mes pensant que una obra que anava a costar un tan gros esforç per part de tots, corria el perill de que no restessin ni vestigis de la seva importància cultural, un cop efectuada, varen creure un deure nostre, recorre a la gran arma dels pobles cultes : al llibre, aont podríem recullir-la i perpetuar-la.

Gran era l'esforç econòmic que exigia l'impressió del llibre i la construcció de la casa i mobiliari a l'Exposició ; calien unes vint mil pessetes, i l'Entitat era molt modesta encara. Tenia de liquidar les despeses de l'exercici anterior, en el què va concórrer a la Batalla de Flors i va fer una exposició sense regatejar-hi res per dignificar el nom del «Foment», i això era un destorb.

Però, quan es té una fe cega i el coratge no falta, res minva els entusiasmes que menen a l'èxit, i eusaquí el resultat falaguer de nostra obra ; conseguir els millors premis en el concurs de la casa humil, quina instal·lació fou visitada per milers de persones entre esclats d'admiració, donant-se el cas de que sovint ens sol·licitaven l'adreça dels que hi varen intervenir, a fi de fer-els-hi comandes.

No menys falaguer ha sigut l'acolliment dispensat al nostre llibre, ço que ha fet un èxit de venda, havent rebut felicitacions de vàlua, entre les que cal esmentar, entre altres, la de l'Institut d'Estudis Catalans.

FACSIMIL DE LA COBERTA DEL LLIBRE EDITAT PEL FOMENT, AMB MOTIU DE LA CELEBRACIÓ DEL CONCURS DE LA LLAR HUMIL.

Per un moment varem veure estimbades totes les nostres il·lusions i anorreats tots els nostres esforços; fou en els moments crítics en què una vaga greu flagel·lava la Ciutat. La nostra festa Anyal, preparada en el recinte de l'Exposició, era suspesa; les despeses i compromisos queien damunt nostre com una càrrega feixuga; les activitats del Foment quedaven encadenades fins i a tant que resurgís la pau tan desitjada; i a la tardor, quan en l'horitzó es dibuixen més clares les muntanyes i el cel sembla un espill que cobricela la terra, reemprenguerem les tasques plens d'ardidesa, perquè llavors amb més esplendor encara brillés l'obra que mans estranyes semblava volien ofegar. La nostra festa ajornada, va ésser celebrada com un jorn memorable; començant amb la Conferència interessantíssima del Director dels Museus de Barcelona, En Joaquim Folch i Torres, qui feu una acurada història de la casa i dels seus mobles en el decurs dels segles passats.

Més tard, en la Secció Retrospectiva, N'Adrià Gual, amb el seu verb concís i poètic, davant la sala del Castell Vell de Solsona, feu reviure el record del Comte l'Arnau; en el recinte Gòtic ens explicà històries de Trovadors; evocà costums i modalitats davant la manifestació de cada segle, fins a la època romàntica, la decadent, però interessant, que bressolà a Chopin i a tants altres grans homes.

El Foment, va veure coronats els afanys i sacrificis fets per a coadjuvar a la major grandesa de la manifestació trovant facilitats i preferències dels Comissaris i Presidents, que volgueren compartir amb nosaltres les hores de goig que'ns proporciona l'àpet anyal.

Prop d'un centenar ens agrupàrem presidits pel senyor Comissari de la Gran Exposició, En Joan Pich, qui, emocionat per l'ordre i compenetració nostra, ens adreçà unes belles paraules d'agraïment i estímul, cloent així l'acte que tan bon record ens deixà a tots.

No obstant i la complexitat dels problemes que atrauen l'atenció del Consell, no s'abandonà l'organització de les visites collectives, ja que sa profitosa ensenyança tant contribueix a formar la cultura individual. Dintre de l'exercici que compren de primer d'octubre de 1922, a fi de setembre de 1923, hem tingut, com fet més remarcable, el viatge efectuat al començament de curs, a la ciutat de París.

Quaranta anàrem en peregrinació artística a la ciutat empori del bon gust. Arreu fórem rebuts i atesos amb una cordialitat insospitada, car les visites als Museus les efectuàrem sempre acompanyats dels respectius directors, posats a la nostra disposició pel Govern de la República.

COPA CERÀMICA, OBRA DE D. JOSEP GUARDIOLA, QUE SERVÍ PER A LA PRESIDENCIA DEL BANQUET DE LA NOSTRA VII FESTA ANYAL

Grat és el record de les belles i sàvies paraules que brollaven dels llavis dels respectables acompanyants; sols ens dol no poguer-les transmetre a tots perquè perdessin en vostres cors gravades com ho estan en el nostre.

Un dels actes oficials, més plaents va ésser el celebrat a la Municipalitat de París, la que ens dispensà l'honor de rebre'ns oficialment a la casa de la Vila, oferint-nos un lunch en la sala despatx del senyor Batlle.

Fou aquest acte un moment de viva emoció, canviant-se mútuament els parlaments que ens es grat reproduir, copiant-los del Butlletí Municipal del 13 novembre de 1922 (').

DISCURS de M. LOUIS PEUCH

President del Consell Municipal

Senyors:

Permeteu-me expressar-vos la joia tan gran que nosaltres experimentem al rebre-us.

Sou espanyols, sou catalans, sou els artistes; ço que vol dir quant benvinguts sou entre nosaltres.

Hem tingut moltes ocasions, en aquests darrers anys, d'acollir als distingits representants de la vila de Barcelona. Recentment, encara, els vostres admirables Chors de Clavé ens donaren ocasió d'aplaudir-los, i en pocs mesos de distància el vostre grandíols Orfeó Català, així com a una delegació de Metges de la vostra Facultat. Als uns i als altres, els hem dit amb tota la sinceritat del nostre cor, quant l'Espanya ens és estimada.

Nosaltres sabem, en quant a vosaltres, la profunditat, el zel i les vostres simpaties per la França i sa Capital.

Jo n'he sigut mantes vegades testimoni. Deixeu-me adjuntar el record personal que jo guardo de vostre bell país, ric de l'ornat que li ha fet la natura i on jo he pogut admirar, en vostres Museus i vostres Santuaris, les incomparables joies de l'art.

De vostra amistat, nosaltres hem rebut recentment, un palès testimoni. No dubteu pas que hagi sigut insensible a nostre cor la gesta de vostra Municipalitat donant el nom de nostre estimat París a una de les principals vies de vostra Ciutat; per nosaltres ha sigut encara més afectuosa aquesta cortesia, tan característica en vosaltres, per quant volguéreu que el Vice-president de nostra Assemblea, M. Béquet, assistís al solemne acte inaugural del nou carrer de París.

Nosaltres conservem preciosament el record d'aquesta atenció tan delicada, afirmació brillant de vostra fidel amistat. (Aplaudiments).

Permeteu-me de veure en vostre viatge una nova expressió dels mateixos sentiments.

Representants de vostra Pàtria artística i escollida, vosaltres heu vingut a accomplir aquest pietós pelegrinatge, per admirar les obres d'art de nostra pintura, de nostra escultura, de nostra arquitectura i de nostres Arts Decoratives. No'm correspon pas jutjar els ensenyaments que vosaltres n'haureu pogut aprofitar, mes jo estic amb la seguretat que al viure aquí alguns dies en comunicació íntima amb les manifestacions més elevades i més característiques de nostre geni nacional, vosaltres haureu adquirit de l'ànima francesa aquest coneixement directe i personal, aquesta experiència vençuda que res no sabrà reemplaçar. (Molt bé).

Aquí ens alegrem que vingueu, com abans ens alegrava, que nostres compatriotes anessin a vostra pàtria a pendre contacte en vostra activitat artística, intel·lectual i moral.

Dos molt antics i molt nobles pobles, com el poble Espanyol i el poble Francès, units pel parentiu de sang i afinitat d'ànima, no poden per menys que estimar-se per poc que es coneguin. Entre ells els mal entesos no són mai nascuts més que de la ignorància; i tot progrés, dintre la seva comprensió recíproca, és sempre traduït per una natural reconciliació, amb la què l'humanitat sencera n'ha recollit els beneficis. (Aplaudiments).

Es per això Senyors, que nosaltres desitgem de tot cor, veure multiplicar-se aquests canvis de visites, destinats a crear entre Espanya i França, una corrent contínua de fraternal afecció. (Aplaudiments perllongats).

DISCURS de M. AUBANEL

Secretari General de la Prefectura del Sena

Permeteu-me d'adreçar-vos l'homenatge de l'Administració parisenca i d'oferir-vos a l'ensem els millors desitjos de benvinguda.

El gust, és un dels privilegis de vostra noble pàtria que s'honora d'haver vist nàixer genis com Velázquez, Murillo, Goya i d'haver acollit al Greco, aquest gran visionari, un dels més moderns entre els antics mestres. El gust, és íntimament barrejat a tota la vostra vida nacional. Vostres jolius trajos regionals, vostres adorables jardins, on canten els cristallins brolladors, vostres patis morescs, vostres danses, la gràcia de vostres dones, suprema seducció de vostre país, són un etern somni de fades. (Aplaudiments).

L'Espanya, és per excel·lència, la terra de les Arts Decoratives, perquè ja és ella mateixa, una màgica decoració. (Molt bé).

També en tot temps, els tapissos, la orfebreria, el mosaic, les indústries del metall, del faianç, del vidre, dels cuirs, de l'esculptura i dels teixits, han sigut la glòria de les vostres manufactures.

A França, sota l'antiga monarquia, el gust per tot ço que venia de vostra terra,

semblava més viu, és quan nostre Corneille posà a mantes reproduccions vostra Espanya a l'escena, quan Lesage les pintava en les seves novel·les i que Beaumarchais incarnà l'esperit francès en Fígaro del Barber de Sevilla.

Res ens indica millor les profundes afinitats morals de nostres pobles.

I eus aquí qu'elles mateixes són, de nou, testimoni pel vostre mateix viatge. L'interès que vosaltres voleu testimoniar a les nostres indústries del luxe és per nosaltres infinitament falaguer.

Per tot arreu, en aquest moment, l'Art Decoratiu és objecte de recerques passionants. Cada nació s'esforça en crear en el mobiliari i en l'adorno les formes noves; cadascú intenta inventar un estil original. Sembla que després de terribles proves, la humanitat, sent la necessitat de reconstituir entorn seu dins la vida quotidiana, un marc de confort, de dolçor i de somni. (Aplaudiments). Ja s'acusen i es determinen en l'ornamentació contemporània les més atractives visions.

Els estudis que persegueixen els eminents professionals com vosaltres, ajuden potentment als progressos que s'acompleixen.

Serà bo que per altra part, els resultats obtinguts des d'ara dins cada Estat, siguin agrupats i reconciliats. L'Exposició Internacional que s'obrirà a París en 1924, donarà precisament als millors decoradors del món sencer l'ocasió de fer triomfar llurs mèrits.

Nosaltres ens alegrem de pensar, Senyors, que vosaltres ho tindreu a honor i contribuïreu així, a estimular a tots els pobles que participin del mateix torneig en aquesta feconda emulació, que és per nostra societat civilitzada, la penyora més certa de la pau i la felicitat. (Aplaudiments perllongats).

DISCURS

del Sr. President del F. de les A. D.

Senyor President:

Com podré jo expressar els sentiments que brollen de nostres cors, després d'haver escoltat les belles paraules del senyor President del Consell Municipal i del senyor Secretari General de la Prefectura del Sena? L'inspirat elogi que vos heu adreçat a l'art de nostra Pàtria, ha sigut agradable a nostres sentiments. Mes no trobem pas l'art de nostre país prou complet. Nosaltres creiem que els grans Mestres de la Pintura es troben en nostra Pàtria, mes les Arts del Luxe, les Arts derivades dels bells Oficis, són les que's troben a França.

Vostres tradicions, la fastuositat de vostres reis i la conservació de vostres obres exquisides, vostra documentació, han fet el llibre d'or de l'art de les elegàncies fastuoses i romàntiques, que han servit de model a tot el món, trobant els motius d'inspiració.

Aquest desenrotllament de l'art, ha sigut el fruit de vostra agradosa i amable

hospitalitat d'on nosaltres no oblidarem mai els beneficis. Vosaltres rebeu a tothom amb els braços oberts, vosaltres admeteu totes les escoles i a l'ensem que les admeteu, doneu la glòria als uns i la riquesa als altres, obrint vostres Museus i Biblioteques a tots els que desitgen estudiar vostre art i aprofitar-se dels seus beneficis (Aplaudiments).

En vostre discurs, havem notat que París es prepara a organitzar una Exposició d'Arts Decoratives en 1924, i nosaltres farem un esforç perquè nostra Catalunya pugui demostrar d'una manera certa la potència artística de la qual vos heu parlat. (Aplaudiments).

A l'ensem vos recordo que nostra Capital de Catalunya, prepara per l'any 1923 una exposició semblant a la vostra, i esperem que vostres Arts hi siguin representades com mereixen.

Gràcies, senyor President, per aquesta agradable recepció. Vos fareu comprendre al vostre poble, la gratitud que nosaltres devem especialment als artistes i historiadors, qui amb les seves sàvies paraules, documentades, ens han fet sentir una emoció artísticament gran. (Aplaudiments). Estimats companys, junteu vostres veus a la meua per cridar de tot cor: Visca la França! (Aplaudiments perllongats). — Crits de Visca la França!

Després d'aquests actes, l'alcalde, regidors i arquitecte municipal ens acompanyaren a visitar els salons, esplèndidament il·luminats, donant interessants detalls sobre el decorat del luxós Palau Municipal, digne de la gran ciutat de París.

Hem de fer remarcar, la finesa que va tenir el Ministre de Belles Arts, convidant a un selecte dinar al nostre President i Vice-president, per a testimoniar els afectes de distinció que vers nostra institució sentia.

Finalment, el Casal Català, pocs dies abans d'acomiar-nos, organitzà una vetllada en la què s'aplegaren gran nombre dels catalans que, lluny de la terra enyorada, ens rebien amb el goig de poguer reviure un moment de catalanitat.

Als Invàlids, el General Governador, volgué atorgar-nos la distinció de fer-nos baixar a la Tomba de Napoleón, entregant amb certa cerimònia al nostre President la clau que tanca el recinte.

Nosaltres volguérem correspondre a tanta gentilesa, portant a la tomba del Soldat desconegut, un formós ram de llorer, de bronze daurat, amb una llaçada de les barres catalanes en la que es llegia l'inscripció «Els artistes catalans als seus confreres morts a la Guerra». Sota l'Arc de la «Etoile» s'hi congregaren una multitud que presencià la cerimònia amb gran respecte i un gran silenci es feu quan el President nostre feu un breu parlament, recordant que un deure de gratitud ens feia retre aquell homenatge a les despulles d'un ésser que significava tota la pàtria.

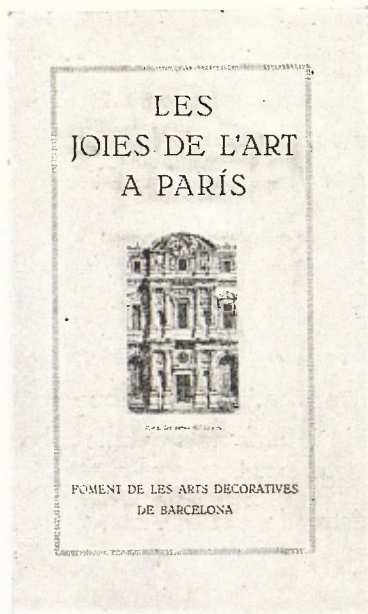
Eusaqui, breument notificada, l'eficàcia i l'èxit d'un viatge que, al organitzar-lo semblava una temeritat, ja que per poguer donar facilitats de pagament, i assegurar un preu fixo, calia fer prèviament la compra de francs, que en aquest cas fou de trenta cinc mil, i portar amb cura la recaptació durant els nou mesos que varen precedir al viatge, representant un moviment de Caixa, de més de vintidos mil pessetes, segons els estats de comptes que més endavant veureu; però l'èxit i la complaença de tots els expedicionaris foren grans, i gran el profit que n'hauran tret; ço que encoratjarà a la Junta per a continuar la organització de nous viatges als llocs que han sigut font inspiradora de les Arts.

Queda per record l'edició d'un fascicle titulat «Les Grandeses de l'Art a París»

pulcrament editat, i que fou repartit entre els expedicionaris, fent-ne a més un curt tiratge en paper de fil dedicat a les personalitats franceses i centres de Cultura de Barcelona.

Segueixen en ordre a visites la efectuada en gener de 1923 al Museu d'Art i Arqueologia de Barcelona, aont fórem rebuts i acompanyats pel digne Director En Joaquim Folch i Torres, qui, amb aquella clara i senzilla erudició que el caracteritza, ens donà una idea suscinta del que valen y signifiquen les valuoses col·leccions que atresora l'antiga Ciutadella.

Nosaltres volem aprofitar l'avinentesa, per testimoniar públicament la satisfacció experimentada de veure una tan sana orientació en les colleccions de la ciutat. La depuració i classificació iniciada amb l'Art romànic, quina iconografia serà complement de l'obra del senyor Puig i Cadafalc, donarà un valor a nostre art primitiu, auster, pobre tal vegada, però franc i sincer

FACSIMIL DE LA COBERTA

com un viu reflexe del caràcter de la terra on fou creat.

Quan les excavacions d'Empuries permetin una més completa catalogació de les nombroses peces reunides, seguint un ordre cronològic nostre Museu tindrà a la disposició dels estudiosos del món una rica collecció que, començant en les llunyanies del nostre art prehistòric i passant per les influències el·lèniques i de la Roma del temps del paganisme, segueix en les austeritats del Romànic per a culminar en la esplendorosa eclosió de l'època gòtica, la de les delicadeses pictòriques, la dels formosos ferros i afligranades arquitectures.

Valdria la pena que'ls nostres Museus de la Ciutadella, fossin dedicats pura i exclusivament a les altes manifestacions dels grans períodes del nostre art, i que, d'acord amb el Foment, s'anés a la creació del Museu de les Arts Decoratives, de les

Arts populars catalanes, quina orientació va donar en un document adreçat a la Junta de la Exposició d'Indústries Elèctriques i General Espanyola l'any 1920, i que suara podria servir de patró per començar la tasca tan necessària en una terra que, com la nostra, tan mancada està d'elements d'estudi que permetin a l'artista documentar-se i orientar-se per a poder col·laborar eficaçment en l'avenç i depuració de les seves indústries i oficis d'art.

El 25 de febrer, visitàrem el Palau dels Comtes de la Vall de Canet. A l'interès de la esplèndida casa, s'hi uneix el de les colleccions diverses que atresora (especial-

JARDI ITALIANITZAT DE LA CASA DEL
SENYOR COMTE DE GÜELL, A PEDRALBES.

ment en Vidres Catalans), que ens foren mostrades amb una galanteria exquisida.

D'interès extraordinari fou també la visita efectuada a la casa del Comte de Güell, a Pedralbes.

Dintre un bosc de pins, abets i altres formosíssims arbres s'hi destaca tot col·rat de sol, com les «Viles» Italianes, el casal de tipus de pagesia rica catalana, d'una severitat tota reposada; té com a principal ornament els arbres que la rodejen, les flors que s'hi enfilen i unes columnes de marbre que sostenen les terraces del primer pis. La bellesa és del conjunt, no del detall: és la línia i el color que, per la seva harmonia amb el paisatge, ens dona goig als ulls i repòs a l'esperit, i ens fa sentir així mateix que aquell lloc, aquella casa, són dominis d'un esperit refinat, d'un cavaller d'aristocràtiques costums i d'elevada cultura.

A la part posterior de la casa, i sortint a peu pla del primer pis, s'hi troba un jardí de tipus Italià, de voreres de xipresos retallats ornat de marbres i brolladors, a

quina calma i redòs vos sentiü protegits del fresc ventijol de l'hivern, evocant-vos el record de les aristocràtiques festes del vuit cents, en les que el jardí fou escenari exuberant.

Atresora la casa del senyor Comte de Güell dues interessantíssimes colleccions; una de talles i un'altre de ceràmica.

«EL NINO DE LA CONCHA», FORMOSA TALLA POLICROMA DE LA COL·LECCIÓ GUËLL. OBRA DE MANUEL PEREIRA (1686).

Cal que fem especial esment de la collecció de talles, per ésser innegablement la millor que existeix a casa nostra. Aquest lloc no és pas apropiat, ni l'espai ens ho permet, per fer una iconografia de la imatgeria catalana. Però, bé valdria la pena que, prenent per base la dita collecció, se'n fes un estudi que permetés un coneixement general d'aquests artistes que han sapigut sottraure's a l'adotzenament dels saners, per arribar a les més altes expresions del dolor i de la santetat, elevant la seva obra, en el sentit estètic, a les més altes regions de l'art.

Sortint de l'agradable i interessant visita de la casa del senyor Comte de Güell, vàrem passar al Palau Reial en construcció; però no hi farèrem comentaris, ja que sols dues o tres habitacions estaven decorades, i encara de manera incompleta.

Va cloure la tasca de les visites l'excursió a Tamarit, a les venerables i interessants runes d'aquest antic poble, veí de Tarragona.

Un nombrós grup de socis sortiren el matí d'un diumenge plujós, àvids d'admirar aquell paratge del que tants bons records guardàvem, després de la ràpida visita feta quan celebràrem la festa a Tarragona.

A Altafulla (lloc on es baixa per anar a Tamarit), visitàrem el Castell, que si bé no és molt extraordinari, té com a nota especial, un pati renaixement, de forma triangular, arrencant l'escala de pedra picada d'un dels angles i anant a finalitzar al primer pis entre mig d'unes esbeltes arcades, forma aquesta molt singular.

Avids de sorpreses entràrem a l'Església, pensant que totes en nostra terra tenen quelcom que admirar; i eus-aquí que a la Capella del Sagrament vàrem veure-hi quatre grans teles degudes a Viladomat. La foscor del lloc i l'ennegriments de la pintura dificulta la contemplació i l'estudi d'aquesta interessant manifestació de l'obra d'aquest pintor formidable que, d'haver viscut en altra època i entre una societat que hagués tingut en més estima l'art, segurament seria més sòlida i uniforme, ja que moltes de les seves teles, deixen entreveure que foren pintades per necessitat de viure.

Satisfets nostres desitjos d'esbrinar ço que podia interessar-nos, empengueren l'excursió a peu vers el Castell de Tamarit, suara propietat de Mr. Dering, qui ha confiat sa restauració al Pintor Casas, però no obstant i el caràcter de nostra Entitat, no se'ns permeté la visita a l'interior del recinte i sols poguérem admirar la construcció de caràcter Gòtic per sa part externa.

Naturalment que sentim indignació al considerar que aquests llocs, que tindrien d'ésser patrimoni nacional, són sovint tancats i barrats a una cultural visita; però hem de conformar-nos, ja que quan s'arriba a poder comprar un recinte on hi havia un lloc sagrat i, contra tota llei cristiana, es treuen les despulles d'un cementiri per fer-ne el jardí d'un senyor; de poc o de res han de servir les nostres queixes.

Acabà el dia reixint el sol i tenyint de rojenques tintes les muntanyes que'l mar besa en el troç més clàssic de Catalunya; en aquest formós camp de Tarragona.

GRUP QUE REPRESENTA LA VERGE, SANT JOAQUIM I SANTA ANNA. LUISA ROLDANA (1680). COL·L. GOELL.

Aquest resum de visites i excursions que, de manera periòdica, es venen efectuant, són com un inventari de la riquesa artística que atresora Catalunya, i un que segueixi les cròniques de nostre consoci i notable articulista senyor Guardiola, es donarà compte que ja són més del que sembla els *Mecenes* de l'art.

Durant aquest exercici, i per acord de la Junta General, s'ha donat per primera vegada, el títol de *Socia d'Honor* a la Sra. D.^{na} Isabel Llorach estenent-li el nomenat en un pergamí i fent-li ofrena de l'ensenyà nostra, muntada amb or i pedres.

Gran era el deute contret pel Foment amb aquesta noble dama, ja que tan desinteressadament ens cedí el seu Palau per a l'Exposició Monogràfica de Punes i Vanos, i no tan sols sofrí les molèsties de la invasió de visitants, sinó que contribuí personalment a totes les despeses de l'acte inaugural.

Es per això que nosaltres, eternament agraïts, tindrem com un honor servir el seu nom il·lustre gravat en l'història del Foment.

Eusaquí, senyors, la tasca de l'exercici de l'any 1922 a 1923, intensa, plena d'emocions pels que portaven la veu vostra en les manifestacions externes de l'Entitat; aquí vos dono compte de la tasca efectiva i entre ella s'oviren noves intervencions que voldran ésser auxiliades amb vostra aquiescència; tenim un lloc en el llegat Masana, per la creació d'una Escola d'Oficis d'Art; tenim pendent la segona exposició monogràfica; intervenim per lograr una ciutat jardí on poguem intentar la dotació de cases a bon preu pels socis, i fer que nostra intervenció en el possible, garanteixi el bon gust de la urbanització. I és preocupació constant del Consell, dotar de local capaç i digne, a l'Entitat, per arribar al complement de l'obra empresa.

Aquestes i tantes altres iniciatives, tenen multituds de dificultats que mentres no ens falti l'ajuda vostra, es venceran, i tots sentirem orgull d'ésser socis de la Casa pairal dels bells oficis, com en el segle XIV, ho sentien de ser-ho dels gremis.

El Secretari
PAU SABATÉ

JOSEP DE MORA

Foto Arxiu Mas.

DOLOROSA. SEGLE XVII. ES-
COLA ANDALUSA. COLEC. DEL
ECM. SR. COMTE DE GCELL.

*BALANÇ
E INVENTARI*

BALANÇ EN 30 DE SETEMBRE DE 1923

INGRESSOS

	PESSETES
Existència en Caixa a 30 de Setembre de 1922	1.010'52
Quotes de Socis.	10.432'50
Venda de ensenyes	313'—
» » exemplars Llar Humil	630'—
Inscripcions Festa anyal 1922	1.672'—
» Viatge a París	21.850'—
Liquidació Beneficis Anuari 1919	50'—
Acreedors varis	18.220'50
Total.	54.178'52

SORTIDES

	PESSETES
Despeses Secretaria	1.038'70
» Generals	94'25
Lloguer	780'—
Llum	140'73
Comissió Cobrador	316'80
Adquisició llibres per a la Biblioteca	598'20
Subvenció Anuaris	1.941'—
Encunyació Ensenyes	529'50
Impressió Dìplomes	800'—
Edició Per la bellesa de la llar humil.	9.739'—
Despeses Exposició Monogràfica de puntes i vanos	2.072'30
» Instalació Exposició I. del M. concurs Casa Humil	9.243'05
» Festa anyal 1922.	1.975'40
» Viatge col·lectiu a París	21.850'—
Subvencions.	200'—
Existència en Caixa a 30 Setembre 1923	2.859'59
Total.	54.178'52

INVENTARI GENERAL EN 30 SETEMBRE 1923

ACTIU

	PESSETES
Biblioteca	12.000'—
Museu	9.000'—
Mobiliari	2.600'—
Exemplars Per la bellesa de la llar humil.	9.109'—
Ensenyes	216'50
Mobles i instalació stand Exposició del Moble.	6.403'80
Existència en Caixa.	2.859'59
Total.	42.188'89

PASSIU

	PESSETES
Acreeadors varis	18.220'50
Saldo a favor del Actiu o sia Patrimoni del Foment	23.968'39
Total.	42.188'89

Foto Arxiu Mas.

COL-LOCAT A LA PARET COM TAPIS UN
PARAMENT D'ALCORA QUE VA PERTANYER
AL PALAU DEL COMTE D'ARANDA, FUN-
DADOR DE LA FÀBRICA. EL TIPUS DE
LA DECORACIÓ ES ESTIL D'EN SOLIVA.
SEGLE XVIII. COLEC. DEL ECM. SENYOR
COMTE DE GCEL.L.

RECORDS

ENTRE el cúmul de records de la meua vida, els anys d'infantesa passats a redós dels campanars de nostra Sèu i de Sant Just han tingut sempre per a mi una dolcesa i encant especials. Vivíem aleshores a la Baixada de Viladecols, aont el meu pare hi tenia el seu taller d'ebenisteria, i anàvem a estudi a les escoles municipals que hi havien al carrer de la Ciutat, instal·lades a l'edifici de la Caixa d'Estalvis (la Caixa d'Horrus, com barroerament l'anomenàvem) i anant i venint de l'escola i durant les escapades que de tant en tant fèiem cap a la Catedral i els seus voltants, tenia lleure de veure i tafanejar les moltes botigues i obradors de tota mena de Bells Oficis que per aquells barris hi havia, últimes supervivències dels obradors mitjevals, i en els que encara hi veia fer aquelles coses tan boniques que jo contemplava enbadalit dins els claustres i altars del nostre Temple Major.

D'aquells obradors en servo inesborrables les sensacions viscudes, car en ells anaren desvetllant-se les meves vocacions artístiques. Amb veneració recordaré sempre l'obrador d'En Francesc Mañé, un dels més notables escultors tallistes del seu temps, íntim de casa aont, després de les hores de treball fixades amb matemàtica exactitud, venia a passar-hi bones estones, i de qui, entre jocs, rebí les primeres lliçons de dibuix. I després tots els altres: la litografia de l'Arce, aquell senyor que feia aquelles estampes tan boniques: l'estudi de l'escultor Campeny del pati d'En Llimona, aont sempre se hi trobava a N'Antoni Parera, aquell noi que sabia fer ninots de fang i que, a estudi, aont anàvem plegats, mai sabia la lliçó i tantes palmetades rebia del malcarat *Señor Simón*: els tallers de relligats de N'Antoni Mateos, davant de quines vidrieres sovint mi encantava seguint les diverses fases de la feina, feta encara tota a mà, i el d'En Cunill, que prompte emprà la maquinària, i en el que, per ésser davant de casa, hi furejava bones estones mirant amb admiratiu arrobament *els sants* d'aquells llibraços il·lustrats per En Gustau Doré: i a ca'N Teixidor del carrer de Regomir aont, anant-hi a comprar llapis i paper, tantes làmines i capces de colors hi veia que despertaven en mí melangiosa cobejança: i els tallers de daurador dels voltants de la Catedral: i els obradors d'argenter i gravador dels barris de l'Argenteria: i els serrallers de la plaça dels *Arrieros*: i tants i tants altres.

Entre tots aquells tallers i obradors n'hi havia un, emperò, que mereixia totes les meves admiratives preferències: era un obrador de daurat i encarnat d'imatges que hi havia a la Palma de Sant Just, cantonada al carrer de Bellafila. Allí hi veia invariablement treballar un senyor jove, de cara riallera i mirada atractívola al que jo, sense conèixe'l profesaba un gran respecte, car hi pressentia quelcom que la meua jove intel·ligència no podia explicar-se, però que'm movia a admiració: aquells treballs de cisell, d'estofa i llamat; aquells brunyits i pàtines a mi'm semblaven cosa insuperable, i encantat al peu de la porta m'hi passava el temps sense adonar-me'n, guanyant-me moltes vegades crits i renys al arribar a casa. Un dia — ho recordo com si fos cosa d'ahir — vareig veure-hi un gros grup, quant menys de tamany natural, que representava a Sant Miquel combatent al Diable, i podeu figurar-vos amb quant d'interès aniria jo seguint les diverses manipulacions d'aquella obra que, per son valer i tamany, tant s'apartaba de les usuals; l'enguixat, el cuidadós pulit amb el paper de vidre i aquells ferrets torts i drets i de tota mida que anaven curosament modelant totes les parts d'aquella per a mi meravellosa escultura; i el daurat i el pintat i, en fi, totes i cada una de les diverses fases per que devia passar fins a quedar completament enllestida. Durant els dies que va treballar-se amb aquella feina, no vareig descuidar-me mai, al anar i venir de col·legi, d'aturar-m'hi una bella estona.

Per fi, una tarda, al anar cap a casa, vareig veure uns baiarts preparats al carrer, i l'anar i venir dels fadrins i el veure l'escultura desmuntada, va donar-me a entendre que l'obra havia arribat al seu terme i que anava a ésser transportada al lloc de son definitiu emplaçament. No vareig entretenir-me gota, i apretant a córrer vareig anar a casa a deixar la cartera i a demanar permís per a que'm deixessin tornar a veure com s'enduien aquell Sant que tant m'agradava. Vareig arribar-hi a temps encara; i al veure'l a plena llum, la meua admiració ja no podia arribar més amunt, car jo no podia pas discernir lo que més m'atreia; si la cisellada armadura del Sant o la finor i suavitat de color de les seves arcangèliques carns, que contrastaven admirablement amb la roenta morenor de les del Maligne, que's retorçaba vençut als seus peus: sols puc dir-vos que no m'hauria cansat d'admirar aquella obra que jo judicaba tan ben feta, que ja no podia fer-se res millor. I allí, tot aqueferat, nerviós, dirigint la delicada operació de posar-la sobre'ls baiarts, hi havia aquell senyor de rostre franc i bondadós: era el Mestre daurador En Dionís Renart i Bosch.

Quí amb més títols qu'ell, de la seva generació, podia dir-se'n de mestre en el seu bell ofici? Enamorat de les glorioses tradicions del seu art, que a tant alt grau havia arribat a la nostra terra; fervent admirador dels nostres meravellosos retaulers mitgevals, dels Borrassà, dels Martorell, dels Huguet, dels Vergós i de tants i tants altres com deixaren escampada arreu, per esglésies i monestirs, la seva obra que avui encara ens mou a admiració, tota la seva vida propugnà, no solzament per la conservació d'aqueixes inestimables relíquies, testimoni faent de la nostra passada grandessa

artística, sinò que treballà ardidament per restaurar-ne el seu sentit, per creure que sols així podria arribar-se a la plena dignificació de la moderna imatgeria religiosa, tan malmesa aleshores, com avui, per un baix i materialitzat industrialisme.

Vicisituds de la vida varen allunyar-me, tal vegada per sempre, d'aquells barris dels meus amors, i va anar-se esfumant en melangiosa llunyania el record d'aquells dolços anys: emperò el solc obert en mon esperit era tan profund, que ell emmenà tota la meva existència al conreu de l'Art.

Anys després i home ja, en el rodar de la meva atzarosa vida, assistia a una reunió del Foment de les Arts Decoratives, fundat de poc, i allí hi retrovaba al senyor Renart, al que vareig reconèixer desseguida en la vivacitat del gest i en la vehemència de la seva paraula sempre inflamada d'amor per l'art i per tot quant pogués ajudar al ressorgiment dels bells oficis; i des d'aquell moment, atret per la simpatia que semblava fluir de la seva persona, vareig professar-li una respectuosa i profunda amistat a la que ell corresponia amb un efecte que jo no sabia com regradar-li. Quantes vegades el seu bondadós consell va desvanèixer del meu esperit les negrors del dubte, i sa paraula sempre entusiasta va retornar-me la confiança en moments de desfallença!

Elevat el 17 d'octubre de 1909 a la Presidència del Foment, càrrec que vingué des- empenyant fins el 4 de novembre de 1917, el seu optimisme feu el miracle d'aguantar per llargues anyades la precaria existència de la raquítica Entitat, i gairebé sol, sense més ajuda que la meva bona voluntat, lluitant amb l'indiferència, quan no amb la mala volença de molts que haurien tingut d'aïdar-lo, anà regenerant la vida d'aquell organisme agònic, que semblava destinat a la total desaparició i deixà preparat el terreny que ha fet factible la seva actual puixança.

I talment, com si la seva missió fos ja complerta, la seva vida es cloïa en els moments en que l'Entitat dels seus amors era lloada, obtenint un públic i senyalat triomf.

EUSEBI BUSQUETS I CUNILL

Juny de 1924.

DIONÍS RENART I BOSCH

IN MEMORIAM

QUAN, ja fa bastants anys, vaig sapiguer que En Renart era, com jo, fill de Tarragona, se m'en va endur totes les simpaties; i bon punt ens vam conèixer personalment, l'un i l'altre ens vam entrar per l'ull dret, com vulgarment es diu, i sempre més vam ésser bons amics de debò.

D'altra part, conèixer i tractar a En Renart, ja vol dir que se li tenia de posar la llei tota del bon voler, perquè tot ell era cor, sinceritat, i, en un mot, cavaller de cap a peus.

DIONIS RENART

Fot. Regordosa

IMATGE RESTAURADA DE LA
VERGE DE QUERALT (BERGA).

plació dels grandiosos monuments de la seva Ciutat Imperial, amb l'imaginació abrاندada per l'afany de veure nous horitzons, era, encara, un adolescent, quant un jorn, amb les alforges plenes, abastament, de somnis i de projectes, empenia la ruta envers Barcelona, on no li va ésser gens difícil trovar-hi soplug amb el neguit que portava pel treball, neguit que únicament la Mort va poder estroncar-li. Tenia reblada a l'ànima, de nit i de dia, la veneració, més que tot, per l'Art romànic i pel gòtic, com si l'estupenda portalada de la claustra d'aquella Sèu incomparable de Tarragona, que sembla deixada amb or; el retaule famós de Mestre Blay en la Capella maravellosa dels Sastres (1), i el portentós retaule de l'altar major, d'En Pere Johan, li haguessin marcat les entranyes amb el ferro roent de la Bellesa, i aquesta roentor fos l'esperò per a les seves aspiracions futures.

Una estona després de tenir-hi una conversa, hom notava com una mena de benestar, com una íntima satisfacció, com un gaudi del esperit.

Les ànimes bones i generoses tenen aquesta virtut. Es mouen, sempre, dintre d'un plà de lleialtat i de fidelitat als seus sentiments; es manifesten, sempre, a la seva manera honrada d'ésser, i el seu tracte devé tot serenor i transparència, com l'apuntar d'un alba, com el riure d'un infant, com la cançó d'una fontana....

Per això, quant aquests homes s'en van del món, deixen, per a sempre més, el cor dels que es queden, turmentat i sense consol, i el buit no s'omple mai més, no conhortant-nos, altrament, més que el convenciment de que les seves virtuts els hi han enmenat la seva ànima envers el Cel.

Ensinistrat, En Renart, en els obradors dels dauradors tarragonins; amarat el seu esperit del sentiment del Art, begut en la presència i contem-

Un cop a Barcelona, emmenà els seus passos envers l'obrador del vell daurador

(1) Una capa de pintura, oculta la policromia d'aquest altar.

Pere Martri Casanovas, a la Palma de Sant Just, on s'hi feia la feina més important de la ciutat; i més tard, mort el seu mestre, quina botiga va heretar, associat amb el seu amic i condeixeble Casimir Llobet, la febre de creixença el va envair, i ja en la possessió absoluta de la tècnica del seu Art, les va emprendre, ardidament, envers la renovació de la decoració de la imatgeria religiosa, tal com si plantés una fita o una columna miliària que assenyalés una ruta i un ensenyament nous.

El geni, però, mateix que l'àliga imperial dintre de la gavia, per gran i daurada que aquesta s'ia, hi resta sempre encongit, i no trigà gaire temps en emprendre nova i vigorosa volada, maldant sempre per a esbrinar, fos on fos, la nota encisadora del Art, de les tendències i de les Escoles llurs.

Sovintegen, des d'aquest empermà, les seves excursions, per tal de estudiar i conèixer, a la perfecció, les obres mestres dels principals Museus d'Europa, cercant, en un Art més pur, la realització dels seus somnis, es a dir, per a resucitar l'antiga pintura gòtica catalana, sense arcaismes, i enmotllant-la, per tal que'n seguis el ritme, als procediments moderns; i fruit dels seus estudis i observacions, no hi ha hagut pas ningú que l'hagi aventatjat en la traça dels fons en relleu, daurats i cisellats; en les policromies, els guarda-pols i enquadraments; en els treballats d'atuell i peces soltes; en el complement de les taules, els fons ingenus, les draperies i cenefes estofades, el ric treball del cisell, que dominava com cap més; en l'aplicació de pedreria, la reproducció d'autèntics exemplars brodats...

La primera vegada que posà els peus a Itàlia, no puc esbrinar què devia passar per la seva ànima d'artista. Per força la sotragada devia ésser violenta i els seus nèrvies devien vibrar de cap a peus, com un fort corrent elèctric.

DIONIS RENART

Fot. Martinell

REPRODUCCIÓ DECORADA
DE LA IMATGE GÒTICA
SANTA MARIA LA BLANCA,
DEL MONESTIR DE SANT
JOAN DE LES ABADESES.

Jo no'l seguiré pas a pas, en els seus viatges, i no més goso imaginar-me'l pels carrers de Florència, de Pisa i Roma, vagant com un esma-perdut, o meditant com un creient, en la presència de les obres supremes dels grans Mestres.

Recolçat en les gràcils columnes de les *logge* florentines, li devien transcorre les hores sentint les balades que canta l'Arno, i amb els ulls mig clucs devia regalar els seus sentis amb les estrofes de la divina Comèdia, que'l Dant recitava a Beatriu, i la seva religiositat l'hauria dut, mantes vegades, a resar i combregar sota les naus de Santa Maria dei Fiore.

Des de un i altre lloc, deuría meditar, resant la santa lletania de l'Art, les taules meravelloses i els frescs encisadors dels pintors primitius, i, més que tot, els dels quatre-centistes i'ls del Renaixement, amb aquella trajectòria començada pels primers, i que, continuada, persisteix avui encara, amb totes les opulències.

Es pasmaría, ençà, amb l'obra del incomparable Fra Angélico, per qui havia sentit, tota la vida, una devoció il·limitada; com restaria sens alè en la contemplació de les obres meravelloses de Benozzo Gozzoli, Gentile da Fabriano i Simone Martini. S'emocionaria davant dels relleus d'En Donatello, del seu *Sant Jordi*, de son art ornamental, i cauria de genolls quan deuria contemplar els medallons opulents i'ls esborronadors relleus dels *Cantaires*, de Luca della Robbia.

Des de Florència estant, sota'ls ràfecs dels palaus de les Senyories, devia continuar veient com en les festes opulentes que Cosme de Mèdicis organitzava en els florits jardins de Fièsole, Sandro Boticelli hi concebia la seva immortal *Primavera* sota una pluja de roses ribetejades d'or; i'l cor d'En Renart, que era com el cor verge d'un infant, devia esclatar en plor en trobar-se dintre del Baptisteri i'l Cementiri de Pisa, amb els murs decorats amb aquelles pintures al·legòriques i decoratives, que penetren l'esperit, enlluernant-lo com el fulgor del llamp, i mai més l'impresió se n'allunya.

Pels camps de la Toscana, hi veuria pasturar el seu remat de moltons al petit pastor Giotto, aquell Giotto extraordinari, amic inseparable del Dante, el pintor que tenia els ulls d'un esguard tant misteriós i intens, que més que mirar enfora, semblava que miessin endins...

I amb aquest entrenament, amb aquest bagatge de grans coneixements de l'Art i de llurs Escoles, va anar a sojornar a Roma.

A la Ciutat Eterna va rabejar-se d'Art amb les obres de Miquel Angel, que sembla que pinta la Capella Sixtina amb una teia encesa, en lloc de pinzells, i que esculpeix el seu *Moisés* a cops de mall.

Passant per l'Arc de triomf de Constantí — que li duria la remembrança del

Arc de Barà, — deuria anar a raure a la Via Apia, i d'allí estant, es deuria endinzar en les concavitats de les Catacumbes de Sant Calixte, que li esfereirien la sensibili-

DIONIS RENART

Fot. Serra

ESTOFES EN RELLEU, DAURAT I CISELLAT.
EN LA TAULA DE SANT JORDI TRIOMFANT.

tat de la seva ànima de bon creient, i es deuria enmenar, en sortint, envers la sumptuosa Basílica de Sant Paolo Stramuros, on deuria alligonsarse davant del meravellós rel·liquiari d'or d'En Benvenuto Cellini.

SANT SEVER, BISBE I MARTRE
 TAULA GÒTICA AMB ESTOFES.
 PROPIETAT DEL FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

Els mosaics de Santa Maria Maggiore ; les naus gegantines de la Basílica de Sant Pere ; les cambres del Vaticà, decorades per Rafael i Piuturicchio ; els Museus d'Escultura, i, altrament, les visions del Foro, del Coliseu, del Panteó, del Amfiteatre, tot això li va fressar, amplament, el seu camí, i va tornar al seu taller de Barcelona, des de on surten les obres d'art exquisit, que s'escampen a voladúries, per a ornamentar un sens fi d'esglésies i cases senyorials. *La taula de Sant Jordi* ; la de *Sant Sever* ; el gran tríptic de la *Verge de Montserrat*, propietat del senyor Miquel de Gomis ; aquella *Imatge sedent de Nostra Dona de la Mercè*, que va causar grossa sensació ; la *taula de Santa Eularia Patrona* ; la decoració de les imatges dels nostres més notables escultors : en Vallmitjana, en Llimona, el vell Ginot i l'Atché ; la creació d'un felíç decorat en l'imatge del Sagrat Cor de Jesús ; tríptics i altars, relleus i talles a desdir...

Llavors, en aquesta plena activitat, és sol·licitat arreu, i és nomenat President del «Foment de les Arts Decoratives», quin càrrec ostentà durant molts anys seguits, i allí hi aporta una vigorosa empenta d'ideal i de catalanitat, que'l seu gran amor a Catalunya li tenia el cor robat de tota la vida, i no li minvà mai.

Formà part, representant el «Foment de les Arts Decoratives», de Juntes Municipals, d'Exposicions i Jurats, sempre amb el seu esforç, com un penó de batalla, per a'l mellor reconeixement de les Arts Decoratives, de les quals hi era el més brau i lleial paladí, fins constituir, en ell, una vera obsseió, car no viu més que per a elles, les Arts Decoratives, de tants anys postergades, per tal que ocupessin el lloc d'honor que'ls pertocava de dret.

El seu tremp de lluitador, vé un moment que li dona el triomf, coincidint, aquest, amb la gran transformació de la Ciutat; i avui, veient l'Art Decoratiu com creix i s'ageganta, recordem a En Renart, que va treballar, sens descans, per tota cosa que reportés cultura a la Ciutat, no parant ni un instant, en la tasca, per a que'l nostre Museu pugui posseir, en el seu dia, les famoses taules de Mestre Huguet, Vida de Sant Agustí, propietat del Gremi de Pellaires.

En la reproducció corpòria de les obres mestres antigues, hi posà tot el seu seny i entusiasme; i en els seus viatges donà una especial preferència al estudi de la decoració florentina; a la qualitat de les pedres i metalls; al vernís vidriat de les majòliques; a la pàtina que'ls segles han donat a les terra-cuites tanagrines; i cerca, més que tot, la reproducció, — que assoleig magistralment, — de les nostres obres d'Art, com la *Santa Maria la Blanca*, de Sant Joan de les Abadeses; detalls de la nostra Catedral; del Palau de la Generalitat, i dels nostres

DIONIS RENART

Fot. Serra

ESTUDI EN PASTILLATGE SOBRE
TAULA, DAURAT I CISELLAT.

Museus; i en quant a les del Extranger, recordem-nos de les que escullí, per a reproduir-les i decorar-les, aquelles que, com el bust de Filippo Strozzi i dels de nobles dames florentines, sortiren dels tallers dels grans mestres italians, excel·lint per la seva força i vigoria decoratives.

I aquest era En Renart.

En els últims temps de la seva vida, soliem trobar-nos, gairebé sempre, cap al tard, pels encontorns de la Plaça Nova o del carrer del Bisbe, i allí, com và i com vé, platicàvem de coses d'Art, que l'escenari no podia ésser més a propòsit. I com a l'hora baixa tots els claustrs del món tenen el seu encís, si el llèure ens ho permetia, entràvem als de la catedral, i platicàvem de coses d'Art i d'ideals de Pàtria.

La seva veu dolça; el seu esguard viu; la conversa atraient, el seu posat cavallevívol, corprenien de debó; i en quant feia el comentari de coses d'Art, — d'un relleu, d'un altar, d'un capitell,—deia unes coses tan bellament atinades i oportunes, que no os en sabia anar, i el comiat os sabia greu, i l'allargaveu tant com podieu.

Emperò, quant donava més gust encara, de sentir-lo, era en parlant de Tarragona, amb aquella finor de criteri; amb aquell daler que posava en la frase, en el concepte, en la descripció, com cap més apologista pogués igualar-lo!

Ell n'estava ben orgullós d'ésser fill de Tarragona, la Ciutat de la llum i els monuments d'or i d'aràm... Quant explicava un detall, — de la Catedral, per exemple, — s'anava exaltant poc a poc, i us ho tenia de contar prenent-vos les mans i masegar-vos-les, i la paraula, hi havia moments que fins li eixia rimada com un exàmetre.

Un demati, en llegir el diari, hi vaig veurer la seva esquela de defunció, i el tomb que'n và donar el cor, jo me'l sé bé.

Vaig córrer cap a la casa mortuòria, i una estona després trèien el seu taüt, atapaït de corones, i vaig agregar-me al seguici, pugnànt, durant el camí, per a empassar-me les llàgrimes, que m'entelaven els ulls, no tant, però, com el plor de la meva ànima, car enterràvem, jo un germà bessó dels meus sentiments; Catalunya un bon patriota; l'Art un apòstol, i els seus fills un pare excel·lent, baix tots conceptes, i un gran mestre.

En les nits serenes, quant, com una pluja lluminosa, les estrelles erradívoles crèuen l'espai, i la Via Làctea, brodada de boira i diamants, llueix, amb tota la fastuositat, el seu mantell de plata, en un dolcíssim pesombre, més d'un cop se m'apareix la figura d'En Renart, que m'esguarda amb la seva riatlla bondadosa, i llavors somnío. Somnío que damunt de la seva marmòria llosa sepulcral, un àngel, amb un cisell d'or, hi escriu, amb lletres àuries, del tipus imperial de les làpides romanes, aquesta llegenda que jo li ofreno:

JOAN RUIZ I PORTA.

IN MEMORIAM

DIONÍS RENART

Foto Serra.

IMATGE EN TALLA DECORADA
DE LA VERGE DE LES MERCES.

DIONIS RENART

EN COL·LABORACIÓ AMB EN CASSIMIR LLOBET

FRAGMENT DE LA DECORACIÓ DE LA IMATGE DE SANT FREDERIC BISBE.
EXISTENT A L'ESGLÉSIA DE SANT JUST I PASTOR, DE BARCELONA.

Fot. Serra

ART
CONTEMPORANI

VASOS I GERRO DE VIDRE ESMALTAT.

R. CRESPO.

GERRETA I COPES DE VIDRE ESMALTAT.

R. CRESPO.

J. CARDÚS.

VANO.—VARNILLA DE IVORI I
PAIS PINTAT SOBRE CABRITILLA.

J. CARDÚS.

VANO AMB PAIS DE PUNTA CATALA-
NA I VARNILLA DE CONXA CLARA.

VAS DE CRISTALL,
«LES LLAGOSTES».

GERRA. «ELS ARQUERS».

GERRO. «CAMAFEUS»

RECÓ DE SALA AMB LLIBRERIA DE FUSTA LACADA NEGRA. NINXES A CADA COSTAT AMB DIVANS. CONQUES DE FUSTA DAURADA I RECOBERTES DE DOMAS TARONJA I OR. CASA SUE & MARE DE PARIS.—PALAU DEL SENYOR DUC DE MEDINACELI DE MADRID.

LA MATEIXA BIBLIOTECA DE LA CASA SUE & MARE, DE PARIS, DE PLANTA OCTOGONAL. CORNISA I COLUMNES DE CAOBA I PLAFONS DE LLÚPIA DE NOGUERA. CAPITELLS I APLICACIONS DE BRONZE DAURAT. FONS DE DOMAS BROCAT, VERT I OR.

DETALL DE LA SALA LLIBRERIA.

MOSAICS QUE DECOREN L'ESGLÉSIA DEL CONVENT DELS PP. CARME-LITES DESCALÇOS

DE BARCELONA. EXECUTATS PER LLUIS BRU, SEGONS PROJECTE DE F. LABARTA.

PERE CORBERÓ.

PLAFO EN COURE REPUJAT QUE DECORA
LA CRIPTA DEL PANTEO DELS
SENYORS MARQUESOS DE
VESOLLA.

JOSEP GUARDIOLA.

PLATO I PLAT CERAMICS.

JOSEP GUARDIOLA.

GRANS GERROS DECORATIUS.

JOAN BUSQUETS.

*DESPATX PARTICULAR EN ESTIL
RENAIXEMENT, DE D. F. C. I A.*

DECORACIÓ I MOBILIARI DE MENJADOR
MODERN. - EXPOSICIÓ INTERNACIONAL
DEL MOBLE I DECORACIÓ D'INTERIORS.
BARCELONA, 1923. - JOAN BUSQUETS.
FORA DE CONCURS. (MEMBRE DEL JURAT).

JOAN BUSQUETS.

HALL DE LA CASA DE D. F. C. I A.

JOAQUIM RENART.

PLAFO SOBRE TELA ACORDONADA
QUE FORMA PART DE LA DECORA-
CIO DEL MENJADOR D'UNA CASA
PARTICULAR A BUENOS AIRES.

CONSTRUIDA EN ELS TALLERS
DE VIDRIERIA D'ART

RIGALT, BULBENA Y Cª

PROJECTE DE L'ARQUITECTE EN BONAVENTURA
BASSEGODA. VIDRIERA EXECUTADA PER A L'ES-
GLÉSIA DELS RR. PP. FRANCISCANS. (RESIDENCIA
DE NTRA. SRA. DE L'AJUDA)

(PENJOLL ESMALTAT).

POM DE MANGA-
LA DE COMANA-
MENT.

FERMALL AIGUAMARINA.

JOIES D'ESTIL MODERN.

JAUME MERCADÉ.

PENJOLL AMB ÒPAL TARONJA.

1. — MUSICA SACRA.

2. — MUSICA PROFANA.

JOSEP OBIOLS.

PINTURES MURALS QUE DECOREN LA SALA
DE MUSICA DE LA CASA GUARRO (BARCELONA).

3. — *MUSICA POPULAR.*

4. — *MUSICA SIMFONICA.*

JOSEP OBIOLS.

PINTURES MURALS QUE DECOREN LA SALA
DE MUSICA DE LA CASA GUARRO (BARCELONA).

SANT GENIS DELS AGUDELLS.
LACA AL ESTIL DE COROMANDEL,
ORIGINAL DE LLUIS BRACONS.

LLUIS BRACONS.

VILLE D'ALAIS. — PARAVENT EN LACA
DE COROMANDEL I INCRUSTACIONS

TOMÁS AYMAT.

FRAGMENT DE TAPIS

TAPICERIES D'ALT LLIÇ. EXECUTADES PER TOMAS AYMAT, SEGONS PROJECTE DE F. GALI.

TAPICERIES D'ALT LLIÇ EXECUTADES
PER TOMAS AYMAT, SEGONS PROJECTE
DE F. GALÍ,

SANTIAGO MARCO

EXPOSICIÓN INTERNACIONAL DEL MOBLE I
DECORACIÓN D'INTERIORS. — BARCELONA, 1923.

SALONET DE TE

SANTIAGO MARCO.

EXPOSICIO INTERNACIONAL DEL MOBLE I
 DECORACIO D'INTERIORS. — BARCELONA, 1923.
 Foto. Arxiu Mas.

SALONET DE TE

VÍDUA DE JOSEP RIBAS.

BOUDOIR I SALÓ PRESENTAT A L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DEL MOBLE I DECORACIÓ D'INTERIORS, CELEBRADA A BARCELONA EN 1923.

VITRINA - TRINXANT,
PER ESTEVA Y C.^a

EL MATEIX MOBLE
TANCAT.

ESCALFAPANXES

ESCULTURES DE JAU-
ME DURAN SEGONS
PROJECTE DE
RAMÓN RIGOL

JOSEP SALA

CAP D'ESTUDI. REPRODUCCIO D'UNA
TINTA GRASSA.

*COPES D'ESPORT D'ARGENT
AMB DECORACIO D'ARAM.*

M. SUNYER

SANTIAGO MARCO

PROJETE DE BUDOIR

ART
RETROSPECTIU

TAPIS GÓTIC DE LA CA-
TEDRAL DE TARRAGONA.

DETALL.

EL TAPÍS DE TARRAGONA

PLAUNOS avui oferir per primera vegada la publicació i reproducció de una de les meravelles de l'art de la tapisseria existent en nostra terra, i fer just homenatge a nostre benvolgut amic i patrici En Vicens de Moragas, admirador i historiador d'aquest bell ofici.

Ell ha sigut el que, mercès als seus llargs i detinguts estudis, ens il·lustrà aquesta gran obra donant una conferència a l'Exposició Internacional del Moble, en la que estudià amb tota atenció l'hermós drap de la Sèu de Tarragona, de la que nosaltres en publiquem avui un extracte.

Es un tapís flamenc dels últims del segle XV, que correspon a les tradicions dels tallers d'Arras. Existeix en el centre un escut amb cinc castells de plata, essent el que usava Gonçal Fernàndez d'Herèdia, de noblesa aragonesa, essent bisbe de Barcelona i arquebisbe de Tarragona, diplomàtic de la confiança de Ferran el Catòlic. Residia a Itàlia de 1477 a 1500. Vingué a pendre possessió de la diòcesi, retirant-se al monestir d'Escornalbou, on morí l'any 1511, essent enterrat al peu de la porta principal de la Sèu de Tarragona.

La vila d'Arras, empori dels tallers d'alt lliç, fou destruïda en 1479, i els seus obradors desaparescuts. Això obligà a que dits tallers fossin instal·lats en diferents viles flamenques, dominant per ço els tallers de Brusel·les. A n'aquesta època de dispersió i de persistència de les tradicions d'Arras correspon el tapís de la sala Capitular de la Sèu de Tarragona. Dèu classificar-se com de l'escola del gran pintor flamenc Van der Weyden, car si bé aquest va morir l'any 1464, la seva escola en l'art de la tapisseria va persistir fins els començaments del segle XVI.

El tema del tapís es troba inscrit al peu de la gran construcció arquitectònica, i diu: *Hic est historiae bonae vitae*. (Aquí està representat el concepte del bon Govern). La paraula *història* està usada en el sentit de representació pictòrica del tema, usant-se en l'època helenística d'Alexandria, i va persistir en les miniatures dels manuscrits mitgevals. El Bon Govern i els seus efectes, que pintà *Ambrosi Lorenzetti* en el palau de Siena, dóna una norma per a comprendre el tema del tapís. Es desenrotllava baix la base

TAPIS GOTIC DE LA CA-
TEDRAL DE TARRAGONA.

DETALL.

de l'Imperi, representat en l'escena central coronat per la Filosofia i rodejat de les Arts Lliberals. Les personificacions d'aquestes foren representades per sis figures de varons, i la Gramàtica per una matrona que té als seus peus un nen agenollat i llegint un llibre. També foren els grecs d'Alexandria els que establiren la classificació de les Arts Lliberals, tal com arribaren fins als temps moderns, després de passar per l'Edat Mitja, baix la divisió del *Trivium* i del *Quadrivium* o de les Arts i de les Ciències. En el segle v un retòric africà, Marcià Capella, va escriure un poema, meitat en prosa i meitat en vers, per a donar una visió plàstica de les Arts Lliberals, quedant creat un tipus de personificació de cada una d'elles i en les que s'inspiraren artistes mitgevals i també molts del Renaixement. Així, Botticelli, en els seus frescos de la vil·la Lemí;

TAPIS GÒTIC DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA

DETALL.

Pinturicchio en les estances Bòrgia; Rafael en la Cambra de la Signatura, i Peregrini en la llibreria de l'Escorial, entre molts altres.

Altra de les obres de major interès per a l'estudi del tapís de referència, és un altre tapís, fabricat com les catifes, del que s'en conserven fragments a l'Abadia de Quedlinburg (Alemanya), obra del segle XII, i en la que apareixen les representacions de Marcià Capella, dels herois del seu poema, *Mercuri* i *Sophia* i les Arts Lliberals, les Virtuts Cardinals, els *Sacerdocius* i una figura amb el títol de *Juste Judica*. Això és una manera de representar el tema del Bon Govern sobre la base de l'obra del retòric africà.

En altres de les representacions de les Arts Lliberals, tals com en la Capella dels

TAPIS GÒTIC DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA.

DETALLS.

Espanyols de Florència i en els frescos de la catedral de Puy, al peu de les matrones que personifiquen cada art s'hi representa a un savi que la professà. Donato, Ciceró, Pitàgoras, Euclides, Ptolomeu, etc., amb lo que per evolució s'arriba a pendre a cada un d'ells per representant del seu art predilecte. Això és ço que passa en les sis figures del tapís de Tarragona, el mateix que en l'*Escola d'Atenes* de Rafael.

Les Virtuts Cardinals, representades aparatosament en l'Edat Mitja, ho són amb senzillesa en el tapís, ja que la Justícia sols porta com a símbol una espasa.

Les potestats temporals apareixen en una cabalcada, essent difícil de determinar les personificacions per manca de lletrers, com porten quasi la totalitat de les figures. Sembla que van presidits per un rei i alts dignataris. La cabalcada va guiada per la Raó, la Veritat i la Misericòrdia, circumstància que no permet suposar que els cavallers que hi figuren siguin senzills passeijants o aristocràtics caçadors. A la sortida de la ciutat amurallada hi ha una figura que porta el nom de la *Pau*, com un dels efectes del Bon Govern, i a primer terme hi ha l'Amor al pròxim presidint una escena de caritat, amb dos pastors auxiliant a un desvalgut caminant.

A l'esquerra i formant columna de dalt a baix, acabant la composició, es troben tres personatges simbòlics dels llibres profètics de l'Antic Testament. Es una dis-

posició plàstica que correspon a una tradició oriental, segons ens ha demostrat recentment el gran arqueòleg Gabriel Millet, i que persistí en les obres de Tapisseria fins el temps del Renaixement. No cal dubtar de que a l'altre extrem del tapís, a la part dreta del mateix, que està destroçada, també apareixeria una sèrie de figures simbòliques de llibres sagrats. Una reconstitució de la part destroçada podria intentar-se baix la base de les màximes del Bon Govern que apareixen en els segells dels reis d'Aragó, trobant-se classificats en la magna obra d'En Ferrand de Sagarra. Així podria representar-se el llibre de la Sabiduria amb el tema de «Estimeu la Justícia els que governeu la terra», el llibre dels Salms amb el tema «Vostre criteri s'inspira en l'equitat», i el llibre de Tobias amb el tema «Vostres camins siguin la Veritat, la Justícia i la Misericòrdia».

TAPIS GÒTIC DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA

DETALL.

D'aquesta manera es completaria el pensament total, que actualment sols es coneix per meitat en les tres representacions del costat esquerra, que són dels llibres *Eclesiàstic*, *Isaias* i *Proverbis*, amb les màximes del Bon Govern. «Si seguïu la Justícia vos protegirà eternament.» «Purifiqueu-vos els que porteu els vasos del Senyor.» «La dignitat dels reis radica en la multitud del poble.»

A la part dreta del tapís (costat destroçat) veigi's l'Església Catòlica representada pel Pontífex de Roma rodejat dels Dons de l'Esperit Sant. A l'esquerra del Pontífex se n'hi compten quatre: Ciència, Consell, Intel·ligència i temor a Déu. La Fortalesa apareix sobreposada per damunt del Pontífex, com significant la preponderància d'aquest dó de l'Esperit Sant en el concepte del Bon Govern. En la part que manca del tapís correspondria, sense lloc a dubte, la *Sabiduria* i la *Pietat* que completarien els set dons. Suposant aquestes personificacions i les figures simbòliques dels tres llibres sagrats que al·ludim, es pot considerar que restaria completada la reconstitució dels dos metres que manquen del drap.

Els efectes del Bon Govern estan significats pel tràfec comercial i de transports, realitzat pacíficament, i per escenes de camp i de cultiu del segon terme i de la part més

TAPIS GOTIC DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA.
DETALL.

alta del tapís. Cal observar que la composició no deixa el més petit espai buit, tota vegada que además de unes architectures exuberants s'hi representen unes vegetacions que omplen els espais.

Per acabar la sèrie de ideologies que's desenrotllen en la composició, falta recordar que unes figures porten el títol de *Expectatio Veniae* i de *Perseverantia* per a que sempre es tingui present que vindrà el dia gloriós que el Salvador ens jutjarà a tots i que no és prou la cultura de les Arts Lliberals ni la força que donen les Virtuts Cardinals, sinó que és necessària l'eficàcia que donen els dons de l'Esperit Sant per a sostenir la batalla de la Vida, tenint de perseverar fins a la fi per a sortir-ne victoriosos. Per ço és que en la part més alta del tapís hi apareix el Totpoderós recordant el text evangèlic que diu: «Els que perseveraran fins a la fi seran salvats».

El tapís és teixit amb llanes i sedes essent l'urdit de llana. Els tons no són més enllà de setze, i els valors són produïts per les *hachures*, usant el blanc en les teles blaves, el groc en les verdes i el rosat en els rojos. Els dibuixos de les teles apareixen representats prescindint dels plecs. En les cenefes dels trajos hi han uns caràcters exòtics que, segons rescents estudis han demostrat, corresponen a alfabetos orientals, contenint algunes vegades lemes o noms d'artistes.

TAPIS GÒTIC DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA.
DETALL.

TOTES LES FOTOGRAFIES DEL «TAPIS DE TARRAGONA» SON PROCEDENTS DE «L'ARXIU MAS» AMB EXCLUSIVITAT PARTICULAR PER A ELS EDITORS.

FAMA. RETRAT PER

RAFAEL AREÑAS

TAPIS GOTIC DE LA CA-
TEDRAL DE TARRAGONA.

DETALL.

TAPIS GOTIC DE LA CA-
TEDRAL DE TARRAGONA.

DETALL.

TAPIS GOTIC DE LA CA-
TEDRAL DE TARRAGONA.

DETAÏL.

ELS VIDRES CATALANS DE LA COL·LECCIÓ CABOT AL MUSEU DE BARCELONA

EL Museu de Barcelona acaba d'enriquir-se amb una collecció de vidres catalans antics, que hom pot considerar, sense cap exageració, com la més important d'Europa.

Aquesta magnífica donació ha sigut l'obra apassionada i la preocupació constant de tota la vida d'aquest mecenes català, N'Emili Cabot, qui l'ha llegada a la seva mort al Museu d'aquesta ciutat, donant així un gran exemple de patriotisme, que altres colleccionistes haurien d'imitar.

Poques persones i comptats *amateurs* d'objectes d'art antic es formen una idea exacta de l'importància d'aquesta donació, degut a que no reflexionen prou sobre les grosses dificultats amb què's troba un colleccionista de vidres, a causa de llur fragilitat, que'ls fa esdevenir una raresa; car passen de mans a mans a través del segle, canviant de propietari i de destinació, i són transportats mantes vegades d'un país a l'altre, arribant a la fi intactes, i gairebé per miracle, al terme del seu pelegrinatge, o sigui a les vitrines d'un aficionat o d'un museu. Eusaquí una de les causes que fan d'ells una raresa i eusaquí un dels mèrits de la collecció Cabot; collecció formada per vidres espanyols, italians, hol·landesos, i altres, entre els quals excel·leixen els vidres catalans esmaltats després de la fi del segle XV fins al segle XVII, peces raríssimes que es fan difícils de trobar avui dia, ni pagant-les a uns preus molt crescuts.

Hom no pot, en el petit espai reservat a aquestes notes, entrar en detalls de l'història dels vidres a Catalunya durant l'edat mitja; només recordarem simplement que l'indústria dels vidres era talment important en aquesta època a Barcelona, que un edicte municipal de 1324 prohibeix l'establiment de nous forns dintre de la ciutat, a causa del perill d'incendi a què s'exposarien els seus habitants; i demés trobem esment de vidres catalans en la major part dels inventaris formulats després de la mort de persones d'alta posició, i també en els comptes de construcció d'esglésies catalanes.

Cal tanmateix aquí una explicació. Com és — hom dirà — que aquests mateixos inventaris parlen de «vidres de damàs» com per exemple el d'En Vigatà Beinat en 1396, que diu «una almorratxa de vidre blau obrada de Damàs», i encara, com la del rei Martí de l'any 1410, que nomena igualment diverses peces de vidres de damàs i entre altres «un cetra de vidre damasquin sens nances abte a tener liris»? L'explicació és fàcil. Cal no oblidar, en efecte, que l'antiga Síria, contrada fenícia que tantes vicissituds passà, primer pagana, després cristiana i últimament musulmana, conservà a través de totes les èpoques aquest estil tan original de l'Orient primitiu que s'observa en totes les seves obres d'art del segle IX al XV, i principalment en l'indústria dels vidres. Dues viles il·lustres, Tyr i Damàs, es disputaren el monopoli de la fabricació dels vidres de luxe en l'edat mitja, però Damàs acabà per pendre avantatge a la seva rival i invadí amb els seus productes no solzament els mercats de l'Àssia i àdhuc de l'Egipte, sinó també els d'Espanya i particularment de Catalunya, que esdevingué un dels seus millors clients. Senyalarem de pas l'influència que exercí en l'art dels vidres a Catalunya aquesta invasió dels vidres de la Síria, doncs és a ella principalment que es deu aquesta originalitat en la forma i aquest encís en els colors que la distingeix de totes les altres fabricacions d'Europa durant l'edat mitja. I no solzament els vidrers catalans varen saber treure un profit d'aquestes lliçons dels seus mestres, sinó que els imitaren tanmateix a la perfecció. La prova és en una decisió del Consell de la vila de Tortosa en 31 d'agost de l'any 1337 que no deixa dubtar sobre la fabricació de vidres a Catalunya en aquesta època, així com sobre la imitació dels vidres de Damàs. En aquesta data, en efecte, el Consell fa encàrreg al pintor Domènec Valls de l'adquisició d'una «llàntia de vidre obrada o contrafeta de Damàs per ésser posada en la sala del Consell davant de la imatge de Sant Cristòfol» i vers la mateixa època trobem en l'inventari de l'Abat del monestir de Santa Maria de l'Estany, Antoni de Rovirola Lecés, «una servidora de vidre pintada a la morischa».

Eusaquí la prova de l'importància de l'indústria dels vidres a Catalunya en aquesta època, així com de les influències artístiques que va tenir.

Aquesta influència oriental al segle XVI va deixar pas a la influència veneciana i aquesta fou l'última que produí l'art veritablement català. En efecte, és en aquesta època que apareixen aquests treballs a les pines, tan delicats, i amb els ornaments a filigranes d'esmalt blanc que els venecians en diuen «Latticinio», que embolcallen amb un art infinit aquests «càntirs», aquestes «almorratxes» o bé les «llànties» per al servei del culte. No cal pas, doncs, estranyar-se de que Gaspar Barreiras en sa «Chronografia, publicada a Coimbra en 1569, afirmés que «es fabrica vidre a Barcelona que gairebé iguala el de Venècia».

Però no era solament a Barcelona on l'indústria dels vidres era tan florent; sabem que n'existien igualment fabricants a Cervelló, Almatret i Mataró. Aquest última fàbrica era ja molt cèlebre en 1632 per quant es llegeix en el «Viatge del Carde-

nal Infante» per Aedo (1639) que «les galeres reials atracaren a Mataró per visitar les fàbriques de vidre que proveeixen abundantament tota la regió».

Ço que dóna un gran interès a la col·lecció Cabot és precisament la qualitat i varietat de vidres que la componen, permetent així seguir pas a pas totes les fases de l'indústria dels vidres a Catalunya i el comparar-la amb els productes estrangers de les mateixes èpoques.

Sense cap dubte, ella és una revelació per tots els historiadors de l'art antic a Catalunya, que sabran descobrir en aquest tresor artístic la solució de tants problemes com falten encara resoldre i que interessen tant a les Belles Arts.

PAUL TACHARD

VIDRES CATALANS DE
CORATS AMB ESMALT
BLANC, VERD, GROC
BLAU DE TONS MOLT
PAL·LIDS.

SEGLE XVI. COL. CABOT.
(AVUI AL MUSEU DE
BARCELONA).

PLATS DECORATS AMB ESMALTS DE
DIVERSA ENTONACIÓ. SEGLE XVI

PLATS DECORATS AMB ESMALT,
BLANC, VERD, BLAU I GROC. SE-
GLE XVI

POTS DE VIDRE ESMALTAT CATALANS DELS SEGLES XVI I XVII.
COL. CABOT.

GERRETA I POT DE VIDRE ESMALTAT
DELS SEGLES XVI I FINALS DEL XVII,
DE FABRICACIÓ CATALANA. COL. CABOT.

FORMOSA GERRETA DE VIDRE ESMALTAT, DE
FABRICACIÓ CATALANA. PROCEDENT DEL REIAL
MONESTIR DE PEDRALBES. ÈPOCA GÒTICA.
FINAL DEL SEGLE XV.

VIDRE CATALÀ ESMALTAT AMB VERD, BLANC,
GROC I NEGRE. - SEGLE XVI. COL. CABOT

VIDRE CATALÀ ESMALTAT DE FINALS DEL SEGLE XV. FORMÓS EXEMPLAR PROCEDENT DEL REIAL MONESTIR DE PEDRALBES.

VIDRE DE FABRICACIÓ CATALANA, DECORAT AMB ESMALT BLAU, VERD, BLANC I GROC, D'ENTONACIÓ MOLT PAL·LIDA. SEGLE XVI. COL. CABOT

GOTS O LLANTIETES DE VIDRE
ESMALTAT DE FINALS DEL SEGLE
XVI. I PRINCIPIS DEL XVII. FA-
BRICACIÓ CATALANA.

PEÇA DE MESTRIA. SEGLE XVIII.
COL. CABOT.
Fotos Arxiu Mas

LLISTA DE SOCIS

LLISTA GENERAL

de socis a 30 de setembre de 1923

1.	D. JOAQUIM RENART I GARCIA	Dibuixant	Diputació, 271, bo- tiga.
2.	» MANUEL VEGA I MARCH	Arquitecte. Pu- blicista i pro- fessor de l'E. d'A. i O. i B. A.	Corts, 591, 3. ^{er}
3.	» GENERAL GUITART I LOSTALÓ	Arquitecte i professor de la E. d'A. i O. i B. A.	Girona, 54, 2. ^{on} , 2. ^a Indústria, 154.
4.	» JOAN PUJOL	Escultor	
5.	» MANUEL RODRÍGUEZ I CODOLÁ	Publicista. Pro- fessor de l'E. d'A. i O. i B. A.	Còrcega, 331, 2. ^{on} Mercaders, 36, bo- tiga. Passeig de S. Joan, 71 i 73. Amargós, 2, 3. ^{er}
6.	» JOSEP VILAPLANA	Daurador	
7.	» JACINTE AVILA I SOL	Guixaire ador- nista	
8.	» EUSEBI BUSQUETS I CUNILL	Dibuixant i es- cultor	
9.	IMPREMTA ELZEVIRIANA I LLIBRERIA CAMÍ, S. A.	Impressors	Torres Amat, 9.
10.	ESTEVA I C. ^a	Objectes d'Art. Decoració	Passeig de Gràcia, 18. Bailen, 72.
11.	D. LLUIS MASRIERA	Pintor i argenter.	
12.	» ALEXANDRE CARDUNETS	Pintor i dibui- xant litògraf.	Diputació, 235, se- gon, 1. ^a
13.	» MANUEL FUXÁ I LEAL	Escultor. Profes- sor de l'E. d'A. i O. i B. A.	Aragó, 329.
14.	» JOAN BUSQUETS I JANÉ.	Moblista i deco- rador	Passeig de Gràcia, 36.
15.	» SALVADOR SARRADO	Daurador	Baix de S. Pere, 42.
16.	» PERE CORBERÓ I CASALS	Repujador de metalls	interior, 2. ^{on} Aribau, 103, baixos.
17.	TIPOGRAFIA LA ACADÉMICA, SERRA I RUSSELL	Impressors	Enric Granados, 112.
18.	D. JOSEP ROCA I ALEMANY	Gravador de me- talls i repujats en cuir.	València, 252, quart.

19.	D. JOAN PUIGDENGOLAS	Ebenista	Nou de S. Francesc,
20.	SRA. VÍDUA DE JOSEP RIBAS	Ebenisteria, decoració	3, botiga. Consell de Cent, 327.
21.	MANUFACTURES HISPANO - JAPONESES, CLAPÉS, S. A.	Vanos, ombrelles. Objectes del Japó	Fernando, 14.
22.	D. JOAN HERRÁN	Pintor decorador	Consell de Cent, 282.
23.	" PERE RICART	Escultor, marbrista	Ausies March, 62.
24.	SRS. GRANELL I C. ^a	Vidriers, vitratges d'art	Enric Granados, 46.
25.	D. EVARIST ROCA	Ebenista. Dibui- xant projec- tista	València, 348, 3 ^{er} , 1. ^a
26.	" JOAN FURNELLS	Fotogravador	Corts, 492, pral.
27.	" JOSEP MONTELLS	Ebenista	Làuria, 50, botiga.
28.	" JOSEP PALLEJÁ	Papers pintats	Santa Anna, 34.
29.	" RICARD RUIZ	Ebenista	Sepúlveda, 187.
30.	" FRANCISCO TIESTOS I VIDAL	Repujador de metalls	Girona, 119.
31.	" PATRICI PASCÓ I VIDIELLA.	Dibuixant indus- trial	Diputació, 329, quart, primera.
32.	" LLUIS BRU.	Mosaicista	Enric Granados, 64.
33.	" EDUARD AUSIÓ	Gravat i encu- nyació de me- talls	Valencia, 340.
34.	" OLAGUER JUNYENT	Pintor escenò- graf	Bonavista, 22, 2. ^a (G.).
35.	" SALVADOR ALARMA	Pintor escenò- graf	Vergara, 3, 3. ^{er} , 1. ^a
36.	" JOSEP ROMEO.	Escultor	Rosselló, 286, 3. ^{er} , 2. ^a
37.	" E. I J. THOMAS	Arts gràfiques. Editors	Mallorca, 291.
38.	" JOSEP CHASSIGNET I NOGUERA	Dibuixant d'es- tampats	Trafalgar, 62, 1. ^{er} , 2. ^a
39.	" RAMÓN TOBELLA.	Impressor	Carme, 18.
40.	" JOSEP RIUS I MESTRE	Escultor figu- rista	Rosselló, 195, pral.
41.	" SALVADOR CABRÉ I ALENTORN.	Daurador	Rosselló, 254, 1. ^{er} , 1. ^a
42.	DOMINGO PERIS	Escultor figu- rista	Passeig de Gràcia, 62.
43.	TORRA I MASSÓ	Dauradors.	Muntaner, 152.
44.	D. CASIMIR LLOBET	Dauradors	Sant Simplicí, 4 (pati).

45. D. FRANCESC XUMETRA I FALQUÉS . . . Ceramista . . . Sant Andreu, n.º 216 (S. A.).
46. » DOMÉNEC LLUELLAS Pintor Consell de Cent, 270, 2.^{on}, 1.^a
47. » CARLES TORRENS I TATARET. . . Fuster, ebenista. Enric Granados, 69.
48. » JOSEP M.ª CAMPS Escultor figurista Menéndez Pelayo, 74,
49. » MELCIOR TEYS Escultor figurista 3.er, 2.ª (G.).
Passeig de S. Joan, número 107.
50. » FELIP BERDAGUER Escultor figurista Sepúlveda, 172, 2.^{on}
51. » JOAN ALBET Comerciant . . . Casp, 115.
52. OLIVA DE VILANOVA Impressors. . . Casanova, 169.
53. D. PAU SABATÉ I JAUMÁ. Dibuixant. . . Aribau, 67, quart, 1.^a
54. » MANUEL GRAU I MAS Pintor Aragó, 216, pral.
55. » GAJETÁ CORNET Enginyer i dibuixant. Professor de l'E. d'E. I. Corts, 614, 3.er
56. » FREDERIC J. MIRACLE Comerciant . . . Sant Gervasi, 5, 1.er (S. G.).
57. » SANTIAGO BOLIBAR Comerciant . . . Rambla de Catalunya, número 43.
58. CAPCES I RECLAMS MOYA, S. A. . . . Capces de luxe . . Sagués, 2.
59. D. RICART SALA Dibuixant. . . Canuda, 9.
60. » BARTOMEU BOSCH I GARRIGA. . . Editor Arc de Sant Ramón, 11, pral.
61. » JOSEP GUARDIOLA I BONET. Pintor i ceramista Mozart, núm. 6, 1.er, 2.ª (G.).
62. BARCELÓ I YANG (CASA «MIRIA»). . . Fabricants de joguines. Rosselló, 206.
63. D. MIQUEL RENOM Fotògraf Aribau, 28, pral., 1.^a
64. » ALEXANDRE VILARÓ. Pintor decorador Corts, 604.
65. » JOSEP CARDÚS I ARQUÉ. Vanos i ombrelles Portaferrissa, 10.
66. » RAFEL ARENYAS I TONA Fotògraf. Galeries d'Art . . . Corts, 670.
67. » RAMÓN CRESPI Lampista Diputació, 275.
68. D.ª DOLORS VALENTÍ I MONTAGNE . . Modista llencera Rambla de Catalunya, 103, pral., 2.^a
69. D. RAMÓN SUNYER Joier Corts, 643, entressol.
70. » JOAN PONS. Mobles i decoració Passeig de Gràcia, 45, pral.

71.	D. DOMÉNEC ARAGONÉS.	Escultor	Call, 17, 2. ^{on} , 1. ^a
72.	» JAUME LLONGUERAS.	Dibuixant	Alt de Sant Pere, 18, 2. ^{on} , 2. ^a
73.	» LLUIS D'OMS	Joier	Fernando, 40.
74.	» JOSEP LISBONA	Dibuixant litògraf	Aribau, 71, pral., 1. ^a
75.	» ALFRED VILAPLANA	Serraller	Provença, 135, pral.
76.	VÍDUA DE FRANCESC CARDONA.	Brodats	Doménech, 7 (G.).
77.	D. JOSEP LLAVERÍA	Dibuixant industrial	Francisco Giner, 27, 1. ^{er} , 1. ^a (G.).
78.	» JOSEP FÁBREGAS I BAUSILI.	Dibuixant. Pintor decorador	Muntaner, núm. 173, 2. ^{on} , 1. ^a
79.	D. ^a ADELAIDA FERRER DE RUIZ-NARVÁEZ.	Mestressa	Mallorca, 243, 3. ^{er} , 2. ^a
80.	D. MANUEL VALENTÍ I GALLART.	Joier	Passeig de Gràcia, 24, int.
81.	» CASIMIR GIRALT	Ebenista	Duc de la Victòria, 12, 2. ^{on}
82.	» EMILI TEXIDOR	Objectes per a dibuix i pintura	Ronda de Sant Pere, número 16.
83.	» NARCÍS COLL I SALIETI	Fotogravador	Archs, 7, pral.
84.	I. G. SEIX I BARRAL	Arts gràfiques	Provença, 219.
85.	D. CARLES TORRABADELL	Serraller	Enric Granados, 71.
86.	» JOSEP COMAS I PUIG	Comerciant, objectes d'art	Passeig de Gràcia, 2.
87.	» TOMÁS PRIU	Daurador	Consell de Cent, 368.
88.	» JACINTE CUYÁS	Serraller	Provença, 155.
89.	» MIQUEL CASTELLANAS	Escultor figurista	Balmes, 123.
90.	» C. MARTÍNEZ PÉREZ	Llibreter d'obres d'art	Fortuny, 12, i Doctor Dou, 11.
91.	» ANTON GOMILA I OLIVAS.	Gravador	Provença, 226.
92.	» RAMÓN MIQUEL I PLANAS.	Literat i bibliòfil	Mallorca, 209.
93.	» JOSEP ALGUÉ	Dibuixant	Cano, núm. 17, 1. ^{er} , 1. ^a (S. G.).
94.	» GUILLEM PUIG	Objectes d'art. Decoració	Pelayo, 14.
95.	» JOAQUIM FIGUEROLA	Dibuixant	Diputació, 401, quart, primera.
96.	» JOSEP PEY I FARRIOLS	Pintor	Bonavista, núm. 21, 3. ^{er} (G.).
97.	» TOMÁS AYMAT I MARTÍNEZ	Teixidor tapicer.	Rius i Taulet, 21 (Sant Cugat del Vallés).
98.	CASELLAS I MONCANUT, GERMANS	Llibreters. Editors d'obres d'art	Rambla de Catalunya, núm. 52.

99. D. JOSEP DOMÉNEC I MANSANA . . . Arquitecte . . . Rambla de Catalunya, 122, 1.er
100. » AUGUST MALVEHY Teixidor tapicer. Passatge de Sant Benet, 11.
101. D.ª TERESA AMATLLER Colleccionista d'art Passeig de Gràcia, 41, principal.
102. D. BENET CALIX I REBOLTÓS . . . Serraller . . . Rocafort, 25.
103. » RAMÓN MERCADAL I MARTÍNEZ. . . Tupista . . . Floridablanca, n.º 140, principal, 2.^a
104. » SANTIAGO MARCO I URRUTIA. . . Decorador . . . Aragó, 282, quart, 1.^a
105. » JOSEP PONS I ESCRIGAS Gravador . . . Sagristans, núm. 1, tercer, segona.
106. » GASPAR ESMATJES Marcs i gravats. Corts, 644.
107. DALMAU, YUSTE I BIS Impressors. . . Ronda de S. Pau, 42.
108. D. JOAQUIM CAMPANYÀ I GENOVART . . . Escultor tallista. Nàpols, 307 (G.).
109. » JOSEP SALA I CAMPÁS Fotògraf . . . Còrcega, 413, entr.
110. » CAYO GUADALUPE ZUNZÁRREN . . . Pintor Bohigas, 10 (S. G.).
111. » FREDERIC ORRI I SALVAT Ebenista . . . Aribau, 226.
112. » ANTONI URPI I PEY Cisellador. . . Barcelona, 36, 1.er (Sarrirà).
113. » MANUEL GUASCH I GUARDIA . . . Papers pintats . Raurich, 17, 3.er, 1.^a
114. » PERFECTE LLOSÀ I PÉREZ. Tapicer . . . Rosselló, 202, pral.
115. » JOSEP PRADELL I PUJOL Constructor . . Ausies March, 100.
116. SUCCESSORS DE CAMALÓ Cristalls, metalls i vidres . . . Làuria, 9.
117. D. JAUME MERCADÉ Joier Passeig de Gràcia, 46.
118. » JOAN PLAXATS I PUJADAS. Guixaire adornista Or, 33, 1.er, 1.ª (G.).
119. BIOSCA I BOTEY, S. L. Metallistes. . . Rambla de Catalunya, número 129.
120. D. ANSELM FERRER I PERELLÓ. . . Daurador . . . Grasot, 144 (G.).
121. » JOSEP ARANDES I FORTUNY . . . Serraller . . . Bolivar, 20 (V.).
122. » JAUME MOYA Mobles i decoració Còrcega, 339
123. HEREUS DE M. VILANOVA. Adornistes . . . Basea, 44.
124. D.ª PILAR PORTELLA DE TIESTOS . . . Escultora. Mes-tressa . . . Girona, 119.
125. TÁPIES I LLORENS Lampistes. . . Barbarà, 6.
126. D. JAUME BONJOCH I FELIU Tapicer . . . Consell de Cent, 377.
127. GIBERT I BLASCO Pedreria fina i joies Corts, 640, entr., 2.^a
128. D. FRANCESC CASAS I VIDAL. Fuster, ebenista. Diputació, 121.
129. D.ª MARIA SALLENTE DE GUARDIOLA. . . Puntaire . . . Mozart, 6, 1.er, 2.ª (G.).
130. » NURIA MIQUEL I LAPORTA Dibuxanta . . . Maquinista, 10 (B.).
131. GELABERT I BRAVO Pintor decorador. Diagonal, 379.

132.	D. JOSEP CASALS I PEIPOCH.	Pintor decorador.	Roger de Flor, 164.
133.	» EUSEBI NAVARRO I ROQUEJOFFRE	Brodador	Balmes, 69.
134.	» ALFRED MORAGAS I MARTÍ	Dibuixant industrial	Clarís, 56, 1. ^{er} , 1. ^a
135.	» RAMÓN VENTOSA I ALMIRALL	Pintor decorador.	Argenteria, 65, 3. ^{er}
136.	» RAFEL PARCERISAS.	Dibuixant, decorador	Plaça de Letamendi, número 34.
137.	» JOSEP PRAT I VILALTA.	Ebenista	Diputació, 282.
138.	» JOSEP ROCAROL I FAURA.	Pintor escenògraf	Lincoln, n.º 16, pral.
139.	» PERE HERNÁNDEZ I VILA.	Escultor decorador	(S. G.).
Plaça de Sant Felip Neri, 4.
140.	» VICENS BOSCH I COSTA	Comerciant	Mercè, 10.
141.	» JOSEP SEGRELLES	Pintor i dibuixant	Santaló, 86 (S. G.).
142.	D. ^a FRANCESCA BONNEMAISON, VÍDUA DE VERDAGUER	Presidenta fundadora de l'I. de C. i B. P. de la D.	Alt de S. Pere, 46, 1. ^{er}
143.	D. HIGINI GARCÍA	Marc i gravats.	Corts, 644.
144.	» JOSEP M. ^a CARDÚS.	Teixits	Villarroel, 86, pral.
145.	» JOSEP PLANAS I FÁBREGAS	Escultor marbrista	Rambla de Catalunya, número 73.
146.	ARTS DEL VIDRE, MOTLLURES.	Fab. de motllures, vidriers	Ponent, 22.
147.	E. I A. CLIMENT.	Ebenisteria i fundició de metalls	Comtes de Bell-lloc, 50 a 58 (S.).
148.	D. DOMÉNEC ORTIZ	Passamaner	Ripoll, 14, pral.
149.	D. ^a CARME MERCADER I ORTEGA.	Dibuixanta	Bilbao, 201 i 203, pral.
150.	D. SEBASTIÀ M. ^a PLAJA	Decorador.	Passeig de Sant Joan, 81, 1. ^{er}
151.	» FRANCESC QUER	Ceramista.	Anselm Clavé (Esplugues de Llobregat).
152.	RIUS I MASSAGUÉ	Escultors figuristes.	Rosselló, 195.
153.	D. JOSEP PAGÉS I ROCA	Decorador.	Corts, 569, quart.
154.	» ANTONI BADRINAS I ESCUDÉ.	Decorador.	Neptú, núms. 2 i 3, principal (G.).
155.	» IGNASI VALLS I FONT.	Pintor	Balmes, 86, 2. ^{on} , 2. ^a
156.	SUCCESSORS DE DOMINGO I SABATÉ.	Ebenistes.	Sans, 114 (S.).
157.	A. I R. VALLS	Ebenistes.	Encarnació, 66 (G.).

158.	D. JOSEP MERCADER I MERCADÉ . . .	Bisuter . . .	Comte de l'Assalt, 11.
159.	PANYELLA I C. ^a	Constructors . . .	Santa Teresa, 7 (G.)
160.	BERTRÁN I GARÍ FLORENSA	Lampistes. . . .	Santa Anna, 26.
161.	D. ALBERT BERNIS	Advocat	Passeig de Gràcia, 17,
162.	» MIQUEL SORIANO	Escultor decora- dor	entressol. Passatge Mayol, 13.
163.	» IGNASI BRUGUERAS	Arquitecte . . .	Rambla de Catalunya,
164.	» ROMÁ BULBENA I MASFERRER . .	Dibuixant i es- maltador de metalls i minia- tures al foc. . .	36, 3. ^{er} Abaixadors, núm. 11,
165.	» LLUIS PLANDIURA	Colleccionista d'art	quart, 2. ^a Ribera, 6, pral.
166.	D. ^a MARIA OLLER I RABASSA. . . .	Pintora	Rambla de Catalunya,
167.	D. GERONI HOMS	Escultor decora- dor	14, 3. ^{er} Aragó, 319.
168.	» JOAN PUEYO I ALASTRUEY	Escultor decora- dor	Or, 6, 2. ^{on} (G.).
169.	» JOSEP G. SOLER I SOLER.	Ebenista	Providència, 13 (G.).
170.	» JOAN FRANCOLÍ I PUIGGRÓS . . .	Ebenista	Vallhonrat, 30 i Oli-
171.	SABATÉ I BERTRÁN	Pintura i escul- tura	vera, 48 (P. S.). Enric Granados, 70.
172.	D. PERE VIÑALS I BOGUÑÁ	Constructor . . .	Mir, 6 (S. A.).
173.	» JOSEP DE BLAS I ROVIRA.	Constructor . . .	Pons i Gallarza, 35 (S. A.).
174.	» LLUIS REIG I BARNÉT.	Ebenista	Enric Granados, 21.
175.	» DIMAS PUJADAS.	Pintor decora- dor	Rambla de Catalunya, número 122.
176.	» MIQUEL BECH	Guixaire adorna- nista	Urgell, 165.
177.	D. ^a MARIA CLADELLAS, VÍDUA SEGURA.	Comerç de faïan- ces i objectes d'art	Passeig de Gràcia, 27, 3. ^{er}
178.	D. JOAN FIGUERAS I CANTARELL. . .	Pintor	Passeig de Gràcia, 15, 1. ^{er}
179.	» EUGENI LABORDA I GASULL	Tapicer	Aribau, 20.
180.	» FRANCESC RAICH I SEGURA	Comerç	Canuda, 24, 1. ^{er}
181.	» JOSEP IBÁÑEZ I OLUCHA	Comerç de fus- tes.	Rosselló, 202, 2. ^{on} , 1. ^a
182.	» JOSEP TORRENS I OSET	Comerç de fus- tes.	Rosselló, núm. 292, quart, 1. ^a
183.	» LLUIS RIGALT	Vidrieres artís- tiques.	Enric Granados, 46, 3. ^{er} , 1. ^a
184.	FRANCI GERMANS	Marbristes . . .	Ali-Bey, 37.

185. D. GUILLEM NEDDERMANN I BRU . . . Escultor . . . Còrcega, 267, 3.er, 1.^a
186. » MANUEL SÁRRIES . . . Serraller . . . Bolivar, 20 (V.).
187. » RAMÓN BLADÉ . . . Comerç . . . Barbarà, 29, 3.er, 1.^a
188. » NARCÍS GOSCH I BOIX. . . Marbrista. . . Urgell, 167.
189. » SALVADOR VERDAGUER I ANTIC.. . Instal·lacions sa-
nitàries . . . Ronda de l'Universi-
tat, 9.
190. » MATIES PALLARÉS . . . Escultor . . . Quevedo, núms. 25 i
27, pral. (G.).
191. » BERNAT BLASCO. . . Decorador . . . Independència, 355.
192. » JOAN SALVÀ . . . Decorador . . . Rosselló, 286.
193. » FRANCISCO SOLER I CERVERA . . . Escultor tallista. Francisco Giner, 23,
1.^{or}, 1.ª (G.).
194. RODRÍGUEZ I FAYOS . . . Fusters . . . Provença, 393.
195. D. SEBASTIÀ BADOSA I CASANOVAS. . . Comerç . . . Pelayo, 40.
196. » ANTONI H. ECHEVERRÍA . . . Industrial. . . Campoamor, 3, 2.^{on}
197. » ANDREU AVELÍ DEL VALLE I AL-
VAREZ . . . Comerciant i in-
dustrial . . . Mayor, 1 (Madrid).
198. » WENCESLAU F. DE SOTO. . . Dibuxant. . . Molas, 7, entr.
199. BASA I PAGÉS . . . Arts gràfiques . . . Calàbria, 66-72.
200. D. JOSEP M.ª ANGLADA . . . Editor . . . Montcada, 20.
201. » MANUEL ALBERT . . . Editor . . . Pi, 6, 1.er
202. » VICENS IBÁÑEZ I CAMINS. . . Tapicer . . . València, 270.

SOCIS HONORARIS

D.ª ISABEL LLORACH I DOLSA

SOCIS CORRESPONSALS

MN. JOSEP GUDIOL I CUNILL, PBRE. *Conservador del Museu Arqueològic-Artístic Episcopal de Vich. (Vich).*

D. JOAN MOLAS I SABATÉ *Vocal de la Comissió de Monuments i Secretari de l'Arqueològica de Tarragona. — Escrivanies Velles, 8. (Tarragona).*

D. JOAN FUSTER *Pintor. Brossa, 48, pral. (Palma de Mallorca).*

CONSELL DIRECTIU

President. . .	D. SANTIAGO MARCO I URRUTIA.	<i>Decorador.</i>
Vicepresident . .	» TOMÁS AYMAT I MARTÍNEZ.	<i>Teixidor tapicer.</i>
Secretari . . .	» PAU SABATÉ I JAUMÁ . . .	<i>Dibuixant.</i>
Vicesecretari. .	» DOMÉNEC ARAGONÉS I AMORÓS.	<i>Escultor.</i>
Tresorer . . .	» JOSEP GUARDIOLA I BONET .	<i>Pintor y ceramista.</i>
Comptador . .	» JAUME MOYA	<i>Moblista decorador.</i>
Arxiver . . .	» JOSEP SALA I CAMPÁS . . .	<i>Fotògraf.</i>
Vocal	» RAFEL AREÑAS I TONA. . .	<i>Fotògraf.</i>
»	» JAUME MERCADÉ	<i>Joier.</i>

Bibliotecari i Secretari Administrador

D. EUSEBI BUSQUETS I CUNILL

Conservador del Museu

D. TOMÁS AYMAT I MARTÍNEZ

Establiments DALMAU OLIVERES, S. A.

ROTOGRAVAT

Paris, 134 Barcelona

TOMÁS AYMAT

*MANUFACTURA DE TAPISSERIES
D'ALT I BAIX LLIÇ I CATIFES NUADES A MA*

*RESTAURACIÓ D'ANTIC I MODERN - LA MANUFACTURA
S'ENCARREGA DE PROJECTAR EN ORDENACIÓ AL
LLOC QUE S'HA DE DECORAR O ENCATIFAR,
O BÉ EXECUTA SEGONS PROJECTE
DEL QUE FA L'ENCÀRREC*

*RIUS I TAULET, 21 - TELÉFON: Sabadell 4020
SAN CUGAT DEL VALLES*

J. CARDÚS

Paraigües, Ombrel·les, Vanos i Bastons

Portaferrisa, 10

BARCELONA

TALLERS DE SERRALLERIA

DE

JACINTO CUYÁS

ESPECIALITAT EN TREBALLS ARTÍSTICS
I DEL RAM DE CONSTRUCCIÓ

Provença, 155
BARCELONA

Sucursal:
Caputxins, 1 - Sarrià

Construcción y Decoración
Fábrica de Parquets

Carpintería - Ebanistería - Escultura decorativa

Bastús, Queraltó y C.^{ía}

Santa Elena, 4 y 6

Barcelona

Teléfono 284 A.

Grand Prix - Buenos Aires 1910

Fuera de Concurso - Exposición Internacional del Mueble (Miembro del Jurado)
y Decoración de Interiores - Barcelona 1923

H. BLANCO BAÑERES

ALFOMBRAS /

Moquetas, Terciopelos, Fieltros, Pasillos,
Carpetas - Importación directa de tapices de
SMIRNA y PERSIA

TAPICERÍAS /

Damascos estilo antiguo, Moarés, Terciopelos
y Felpas de todas clases

CORTINAJES /

Portiers, Tapetes, Panneaux, Stores, Visillos,
Tapices, etc., etc.

LENCERÍA /

Mantelerías, Juegos de cama y mesa.

ALMOHADONES / MANTAS

/ EDREDONES /

Pl. S. Jaime - Call, 2
San Honorato, 1 y 3
TELÉFONO 190 'A

MUEBLES

TAPICERÍA CONFORTABLE Y CORTINAJES
:: DECORACIÓN EN GENERAL ::

Importantes talleres de Sucesores de

DOMINGO Y SABATÉ

Medalla de honor en la Exposición del Mueble celebrada en Barcelona el año 1923

Precio fijo :: Ventas al mayor y detall

El éxito alcanzado en la Exposición del Mueble motivó la ampliación de los talleres
y salones de venta inaugurados recientemente

Talleres y salones de venta:

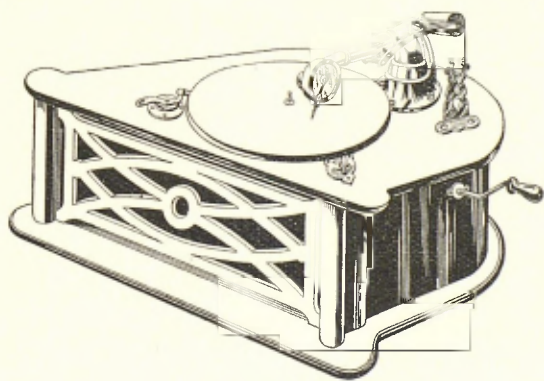
Calle de Sans, 112 y 114 : BARCELONA : Teléfono 475 H.
Sucursal en Villafranca del Panadés: Angel Guimerá, 18 y 19-Tel. 225

FONO - PARABOLA

PATENTADA

La más sorprendente
novedad
en aparatos mu-
sicales suizos.
Nuevo en forma,
nuevo en su
gran efecto
acústico, nuevo
por el gran
adelanto del

PROTECTOR
DE DISCOS

EXCLUSIVA:

Juanfrey

RONDA SAN PEDRO, NÚM. 25

Pintura y Decoración

Casa fundada en 1850

J. Herrán

Barcelona

*Consejo de Ciento, 282
(entre R. Cataluña y Balmes)*

ANTIGA CASA A. OLIVA

FUNDADA EN 1885

SUCCESSOR

T. PRIU MARINÉ

TALLER DE DAURATS
ALTARS - IMATGES - DECO-
RACIÓ I REPRODUCCIÓ EN
PASTA D'OBJECTES D'ART
ANTIC I MODERN - IMITACIÓ
A METALLS, MARFIL, MAR-
BRES, ETC. - CASA ESPE-
CIAL PER A LA RESTAURA-
CIÓ DE RETAULES ANTICS

Consell de Cent, 368 (entre Bruc i Girona)
BARCELONA

**LAVABOS
BAÑERAS
BIDETS
CALENTADORES
DUCHAS
WATERS**

PRECIOS REDUCIDOS

JAIME SAURET

CALLE PELAYO, 7

**RODRÍGUEZ
GERMANS**

**RAMBLA DE CATALUNYA, 12
BARCELONA**

**Domassos, Velluts,
Tapisseries, Pan-
talles, Cortinat-
ges, Cretones,
Catifes i Ta-
pissos**

**CASA A MADRID:
CARRERA DE SANT GERONI, NÚM. 34**

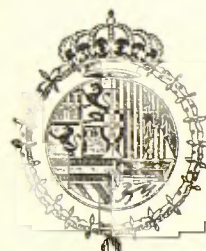

MOBLES & DECORACIÓ BVSQVETS

SELECCIÓ D'OBJECTES D'ART ADECVATS PER A PRESENT

Làmpares
Catifes
Tapissos
Brodats
Bronzes

Fayanç
Porcel·lanes
Esmalts
Miniatures
Antiguitats

Passeig de Gràcia, 36 - BARCELONA - Telèfon A. 5314

PEDRO RICART
ESCULTURA Y ARQUITECTURA
EN TODA CLASE DE PIEDRAS Y MÁRMOLES
FACHADAS - ESCALERAS - PANTEONES - LÁPIDAS

Ausias March, 62
Consejo de Ciento, 474

BARCELONA
Teléfono 1148 S. P.

Magatzem de papers pintats
per a decorar habitacions

Fill de Josep Guasch

(Successor de Moragas i C.)

Raurich, 8 - BARCELONA - Teléf. 5268 A.

JUAN PUIGDENGOLAS

EBANISTERÍA

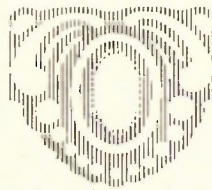
MUEBLES ARTÍSTICOS Y DECORACIÓN
RESTAURACIÓN DE MUEBLES ANTIGUOS

Especialidad en arquetas, reproducciones
de ejemplares antiguos y modelos origina-
les modernos, retablos, oratorios, etc., etc.

Nueva de San Francisco, 3 - BARCELONA

VILARÓ Y VALLS

PINTORES DECORADORES

Coriés, 604 - BARCELONA

ANTONIO IBÁÑEZ

Valencia, 270 - Teléfono G. 1599
BARCELONA

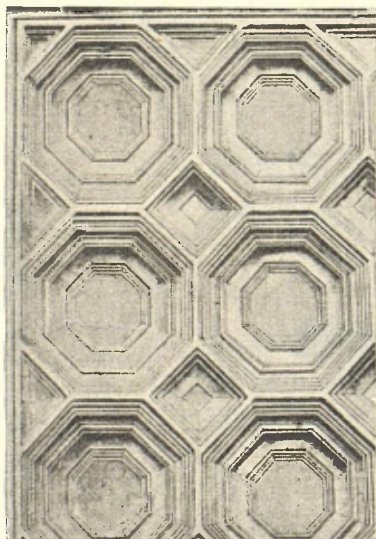
TALLER DE TAPICERÍA Y MUEBLES

Tapizados de paredes
y toda clase de sille-
rías. Especialidad en
cortinajes y fundas.
Almohadones y pantallas

ARTE ANTIGUO Y MODERNO

JACINTO ÁVILA

CASA FUNDADA EN 1872 PREMIADA EN VARIAS EXPOSICIONES
Única Sucursal en Palma de Mallorca (Baleares)

Construcción de
Cielo - Rasos

Artesonados, Escocados, Envigados, Decoraciones en todos los estilos y Ornamentaciones expuestas para edificios monumentales. Proyectos especiales para Exposiciones y Ferias Oficiales, Teatros, Hoteles, Chalets, etc.

Sistema armadura estopyeso
"STAFF"

Secador rápido
en DOCE HORAS
marca

"SCHLATTER"
ÚNICO EN ESPAÑA

Talleres y Despacho:
Paseo San Juan, 73 BARCELONA Teléfono S. P. 306
Pidanse catálogos, que se remitirán gratis

FUSTERIA D'OBRES I D'ESTILS

EBENISTERIA

INSTAL·LACIÓ D'ESTABLIMENTS
COMERCIALS I DESPATXOS

FÁBRICA DE PERSIANES ENROTL·LADICES
"PARQUETS" PAVIMENTS
DE FUSTA

VÍDUA DE F. CASAS

BARCELONA

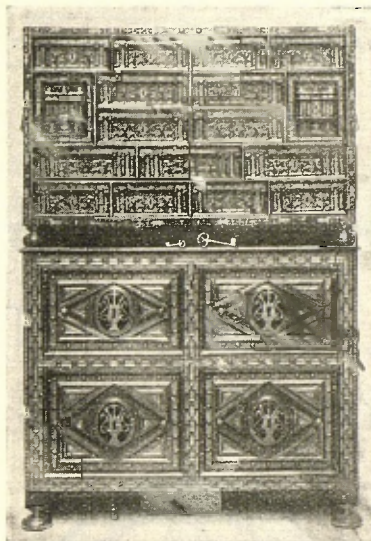
CARRER DIPUTACIÓ, 119 i 121

TELÉFON H. 860

GALERIES D'ART ANTIC I MODERN

EXPOSICIONS CONTÍNUES

*ANTIGUITATS
MOBLES*

*DECORACIÓ
PINTURA*

G. Homar

*Carrer Canuda, 4
BARCELONA*

*CIMENT ARTIFICIAL PORTLAND **ASLAND***

*El ciment artificial constant i
de major resistència que ofereix
garantia absoluta en tota obra
d'hormigó en massa i armat*

Producció anyal:

DEMANIS CATÁLECS 200.000 TONES CERTIFICATS D'ENSAIG

Oficina: Plaça de Palau, 15 - BARCELONA

ORSOLA SOLÁ Y C.^A

PROVEEDORES DE LA REAL CASA

MOSAICOS HIDRÁULICOS

Nueva colección de dibujos modernos

Producción anual: 180.000 metros cuadrados

Calle de Vergara, n.º 3

BARCELONA

Teléfono n.º 834 A.

RIGALT, BULBENA Y C.^{ÍA}

VIDRIERÍA DE ARTE E INSTALACIONES

Vidrieras de arte, monturas
en plomo y latón : Esmal-
tes al fuego sobre vidrio,
cristal, cerámica y cobre.

Vidrios y cristales planos
y curvados : Baldosas,
baldosillas, grabados,
biselados y espejos.

Casanova, 32 (entre Cortes y Sepúlveda) - Teléfono 5343 A.
BARCELONA

LIBRERÍA GENERAL DE ARTE

DE

C. MARTÍNEZ PÉREZ

Doctor Dou, 11 - BARCELONA - Tel. 4001 - A.

OBRAS DE DIBUJOS INDUSTRIALES Y ARTÍSTICOS
DE TODOS LOS ESTILOS Y DE TODOS LOS PAÍSES
CONTINUAS NOVEDADES

VENTAS AL CONTADO Y A PLAZOS
SE INFORMA GRATIS Y SE ENVÍA CATÁLOGO
A QUIEN LO SOLICITE

*BRONZES D'ART
FERRETERIA I METALLS PER A OBRES
LÀMPARES
INSTAL·LACIONS AIGUA I GAS*

BIOSCA & BOTEY, S. L.

*V E N D E S :
RAMBLA DE CATALUNYA, 129
TELÉFON 1228 G.*

*T A L L E R S :
ROGER DE FLOR, 189
TELÉFON 1005 G.*

FÀBRICA DE

SAGRERA, 2

MOTLLURES

P. DE GRACIA, 18

MOBLES D'ENCÀRREC

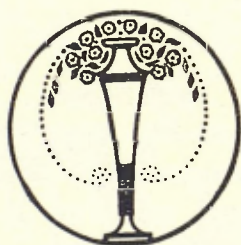
VDA. DE JOSÉ RIBAS

Muebles - Decoración

Nuevos salones de exposición

Lámparas - Metalistería

Parquets plegables patentados

Despacho, almacenes y talleres:

Consejo de Ciento, 327 y 329 - Teléfono A. 913

Barcelona

Representació de la casa DOMENICO ANDERSON de ROMA

RENART

CARRER DIPUTACIÓ, 271
(Entre Claris i Passeig de Gràcia)
BARCELONA

Art Decoratiu - Pintura i Escultura - Reproduccions - Gravats i Fotografies
Altars e Imatgineria Rel·ligiosa - Dibuixos - Marcs i Decoració Policroma

Servicios de la Compañía Transatlántica

Línea de Cuba - Méjico

Servicio mensual, saliendo de Bilbao, Santander, Gijón, La Coruña, para Habana y Veracruz.

Línea de Buenos Aires

Servicio mensual, saliendo de Barcelona, Málaga, Cádiz, Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Línea de New-York, Cuba - Méjico

Servicio mensual, saliendo de Barcelona, Valencia, Málaga y Cádiz, para New-York, Habana y Veracruz.

Línea a Filipinas y puertos de China y Japón

Una expedición cada siete semanas, saliendo los buques de Coruña para Vigo, Lisboa, Cádiz, Cartagena, Valencia, Barcelona y de este puerto para Port-Sait, Suez, Colombo, Singapur, Manila, Hong-Kong, Shanghai, Negasaki, Kobe y Yokohama.

Línea de Venezuela - Colombia y Pacífico

Servicio mensual, saliendo de Barcelona, Valencia, Málaga y Cádiz, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico y Habana.

Línea de Fernando Póo

Servicio mensual, saliendo de Barcelona, Valencia, Alicante y Cádiz, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma y puertos de la costa occidental de Africa. Regreso de Fernando Póo, haciendo las escalas de Canarias y de la Península, indicadas en el viaje de ida.

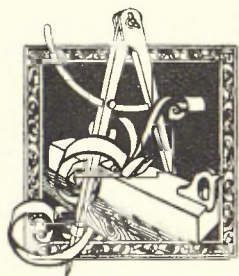
Además de los indicados servicios, la Compañía Transatlántica tiene establecidos los especiales de los puertos del Mediterráneo a New-York, puertos Cantábrico a New-York y la línea Barcelona a Filipinas, cuyas salidas no son fijas y se anunciarán oportunamente en cada viaje.

Estos vapores admiten carga en las condiciones más favorables y pasajeros, a quienes la Compañía da alojamiento muy cómodo y trato esmerado, como ha acreditado en su dilatado servicio. Todos los vapores tienen telegrafía sin hilos.

AGENTE EN BARCELONA: **A. RIPOL** GRANVIA LAYETANA

O. Sanllehí y C.^a

Carpintería mecánica
para toda clase de obras

Lauria, 131
esquina Argüelles (Vía Diagonal)
Teléfono G. 2178
Barcelona

Faianç Català

Vídua de Santiago Segura

*Bronzes : Marbres : Esmalts
Serveis de Cristall
Vaixelles : Bomboneres
Taules per a thé
Ceràmiques
i vidres
de tots els
països*

615, Gran-via : Telèfon 1884-A
Barcelona

J. Panyella y C.^a

— Cerrajería —
artística
para obras

Lauria, 131 (chaflán Vía Diagonal)
Teléfono G. 2178 : Barcelona

A.
B
A
D
R
I
N
A
S

BARCELONA (G.) TALLER: NEPTÚ, 1 - 3 i 2
DR. RIZAL, 34 i 36 (PROP LA DIAGONAL)

Mobles moderns i d'estil antic - Fusteria fina
Decoració d'interiors - Arts industrials
MERCATERIES PLANES I DE RELLEU

LA PINACOTECA

GASPAR ESMATGES

MARCS:TALLES:GRAVATS

Corts Catalanes, 644 (entre Passeig de Gràcia i Claris) - Telèfon A. 5045 - BARCELONA

Casimir Vicens

Fàbrica de Productes Ceràmics

Rajoles i articles de construcció

Barcelona

Despatx: Carrer Tallers, 72 - Telèfon 5090 A.

**Fàbrica: Carrer Benavent, prop a Travessera
(Sans)**

TALLER DE TAPISSERIA

PERFECTE LLOSÀ

**Especialitat
en sillons capitoné forrats de pell
Es tapissen parets i tota classe de silleries
Confecció de cortinatges i fundes**

Balmes, 128

BARCELONA

Telèfon 1058 G.

PIANOS : PIANOLAS

*HIJO DE PAUL
IZABAL*

*LAS CÉLEBRES MARCAS
STEINWAY SONS,
STECKWEBER,
ARMONIGRAN, &,
SE ENCUENTRAN EN ESTA CASA*

*PASEO DE GRACIA, 35
BUENSUCESO, 5
BARCELONA*

EUSEBIO BERTRÁN Y SERRA

AUTOMÓVIL SALÓN

MADRID: Alcalá, 81
BARCELONA: Trafalgar, 52
VALENCIA: Paz, 33

Accesorios y recambios de
las mejores marcas - Taller
de reparación y construc-
ción de toda clase de piezas

Representantes en
España de las grandes
marcas de automóviles
americanas
y europeas:

**S T U T Z
MITCHELL
BERLIET y
MINERVA**

Esta para Cataluña

Camiones, Camionetas
y Ómnibus

**BERLIET y
FEDERAL**

Motocicletas
INDIAN

Tractores agrícolas

CLETRAC
Tipo tanque

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe

RAMBLA DE CANALETES 9 i 11.

TELÉFON A 2766.

CARRER DE MALLORCA 307 i 309:

TELÉFON G. 2.

BARCELONA

TALLER

DE

CERRAJERÍA DE OBRAS

DE

BENITO CALIX

ROCAFORT, 25

(entre Tamarit y Floridablanca)

Teléfono 89 H.

BARCELONA

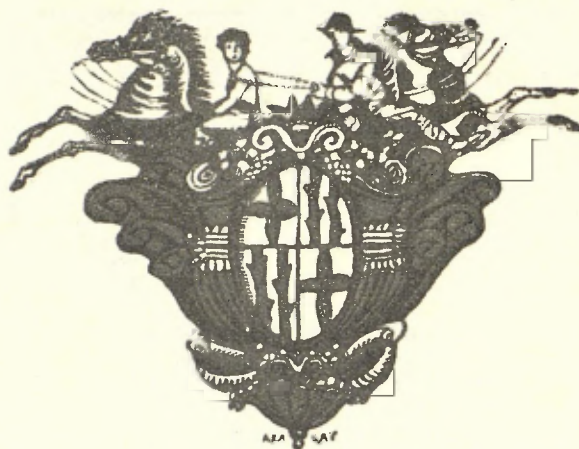
Miguel Soriano

Escultura Arquitectónica
y Decorativa

Proyectos y Decoraciones

Caller: Pasaje Mallol, 13
Barcelona

JAUME MERCADÉ

JOIER

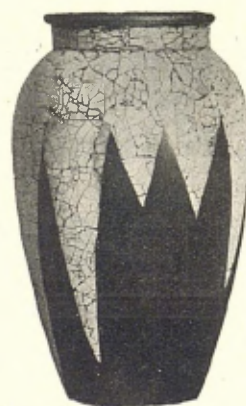
Passeig de Gràcia, 46 - BARCELONA - Telèfon A. 1373

TALLER DE ESCULTURA

JOSÉ M.^A CAMPS ARNAU

CALLE DE MENÉNDEZ PELAYO, 110
BARCELONA (Gracia)

LACAS

de

Lluís Bracons

**LIBRERIA
COSTA**

—
Pza. S. Justo, 2
Telf. 231 03 21
BARCELONA-2

TALLERS DE SERRALLERIA

NUEL SARRIAS

TREBALLS
ARTÍSTICS
I D'OBRES

TALLERS I DESPATX:
Bolívar, 20 i 22
i Agramunt, 9
SANT GERVASI

SUCURSAL:

Passatge Forasté, 4
(Avenida del Tibidabo) **BARCELONA**

*TALLER DE
ESCULTURA
I MARBRES*

JOSEP ROMEO

*PROVENÇA, 405
BARCELONA*

Establiments Maragall

Passeig de Gràcia, 95 - BARCELONA - Telèfon 1335 - G

**Articles per a presents - Novetats
Reproduccions escultura Josep Llimona
Jocs d'Esport - Llibres - Relleus**

Representants de grans firmes nacionals i estrangeres

*

Vendes a l'engròs i detall

*

Establiments DALMAU OLIVERES, S. A.
ROTOGRAVAT

Paris, 134 *Barcelona*